

بِسْمِ اللَّهِ

سندکاهش فقر مبتنی بر توانمندسازی مددجویان مستمری بگیر دستگاه های حمایتی

استان یزد

(بامحوریت استناداری و همکاری دستگاه های اجرایی استان)

تهیه و تنظیم:

کمیته امداد امام خمینی (ره) استان یزد

مدیریت برنامه ریزی و فناوری اطلاعات

فهرست مطالب

عنوان

مقدمه

مفهوم فقر

عوامل ایجاد کننده فقر

تعاریف فقر

ابعاد فقر

رابطه ابعاد فقر بایکدیگر و تاثیرات آن برهم

رابطه فقر و انحرافات اجتماعی

نقش فقر در انحرافات اجتماعی

پیا مد های فقر

راهکار های مبارزه با فقر

راهکارهای کوتاه مدت

راهکارهای بلند مدت

اصول حاکم بر برنامه های کاهش فقر

اهداف آرمانی برنامه های کاهش فقر

اهداف کیفی کاهش فقر

ارزیابی وضعیت موجود

نقاط قوت

نقاط ضعف

فرصت ها

تهدید ها

تعاریف و مفاهیم عملیاتی

فهرست مطالب

عنوان

جایگاه قانونی تدوین سند کاهش فقر

ضرورت تدوین سند

اهداف تدوین سند کاهش فقر

برنامه های توانمند سازی نیازمندان

خدمات قابل ارائه دستگاههای اجرایی استان در راستای توانمند سازی نیازمندان

راهبرد های توانمند سازی نیازمندان

ستاد اجرایی سند کاهش فقر

تصویر وضعیت مددجویان در پایان برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

منابع و مآخذ

مقدمه:

مبارزه با فقر در ایران سابقه طولانی دارد. مردمی بودن اقدامات و نوآوریها در این عرصه همواره در کاهش و یا حداقل در نگاهداشت آن موثر بوده است. جهت گیریهای انقلاب شکوهمند انقلاب اسلامی و تأکیدی که طی سه دهه گذشته بر کاهش فقر وجود داشته مبنای انجام اقدامات و عملیات گسترده ای از سوی دولت بوده است که عموماً به شکل توسعه روستایی، ایجاد زیربناها و پوشش حمایتی وسیع از خانواده های فقیر نمود یافته است. در این راستا موفقیت های چشمگیری نیز حاصل شده است که موجب ارتقاء سطح رفاه جامعه گشته و به هر حال از بروز باره ای از مشکلات جلوگیری نموده است.

مروری بر جهت گیریهای ارزشی دین مبین اسلام در زمینه مبارزه با فقر خطوط راهبردی کاملاً مشخصی چون هدفمندی، توانمندسازی، تعمیم اقدامات و برنامه های مبارزه با فقر به تمامی سطوح و بخشها، سطح بندی خدمات و ایجاد نظام سلسله مراتبی توزیع خدمات را به دست می دهد. در عین حال حفظ کرامت انسانی گروه های هدف از جمله مواردی است که همواره به آن تأکید شده است. در یک تحلیل کلی می توان فقدان یکپارچگی برنامه های توسعه اقتصادی، اجتماعی را به عنوان مهم ترین عامل تداوم فقر در جامعه برشمرد. به عبارت دیگر هرگاه سیاستهای اقتصادی کشور ناظر بر اهداف اجتماعی مشخص هم باشد می توان انتظار داشت بهبود وضعیت اجتماعی همپای تحولات اقتصادی تحقق یابد و با ارتقاء سطح رفاه کل جامعه، کاهش فقر در جامعه حاصل شود. به عنوان مهم ترین اصول راهبردی مبارزه با فقر توجه به نکات ذیل ضروری می باشد.

- ۱- رشد اقتصادی (همراه با سیاست های باز توزیع منافع) لازمه فقر زدایی پایدار است
- ۲- توانمندسازی از طریق اشتغال مولد را باید به موازات سیاست های اصلاح ساختار مورد تأکید قرار داد
- ۳- توسعه منابع انسانی گروه های محروم به طور اخص و عموم مردم به طور اعم حیاتی است
- ۴- توسعه بیمه های اجتماعی یا توانبخشی گروه های مددجو شامل کودکان و زنان بی سرپرست، و سالمندان از اهمیت قابل ملاحظه ای برخوردار است
- ۵- توسعه بنگاه های کوچک و متوسط، توسعه فنآوریهای اطلاعات و ارتباطات، تمرکز زدایی، تفویض اختیار و سرانجام تشویق مشارکت های مردمی در مبارزه با فقر اهمیت حیاتی دارد.

مفهوم فقر:

فقر و نابرابری واقعی است اجتماعی؛ واقعیتهایی که در تمام طول دوران بشریت در بین اقشار مختلف جوامع انسانی با شدت و ضعف های متفاوت وجود داشته است. نابرابری به خودی خود واقعیتهایی است انکار ناپذیر که لازمه جهان خلقت است، چرا که خداوند متعال انسان ها را کاملاً برابر نیافریده است ولی فقر زمانی مطرح می گردد که نابرابری توسط انسان ها از حد طبیعی و خدادادی خود خارج شده و تفاوت ها را آشکار سازد.

به طور مثال حق طبیعی هر انسان است که از اکسیژن هوا برای زندگی خود استفاده نماید؛ از طرفی حجم تنفس انسان ها با توجه به خصوصیات فیزیکی آنها با یکدیگر متفاوت است. ورزشکاران یا افراد درشت اندام نسبت به انسان های دیگر از ریه بزرگتری برخوردار هستند ولی این نابرابری به هیچ عنوان مد نظر انسان ها واقع نمی شود و کسی برای کسب اکسیژن بیشتر و رساندن خود به دیگری تلاش نمی کند و از طرفی این نابرابری به عنوان فقر مطرح نمی گردد ولی چنانچه این حق به هر نحوی از انسانی سلب شود ایجاد فقر نموده و باعث اعتراض و عکس العمل خواهد شد، همانند اعتراض به آلودگی هوا از سوی افراد سیگاری و یا دستوپا زدن و تقلای فردی که به نوعی راه تنفسش را مسدود نموده باشند.

مفهوم فقر زمانی معنا پیدا می کند که در برابر غنا و توانگری مطرح شود و گر نه فقر به تنهایی مفهوم خاصی نخواهد داشت. وقتی فقر به عنوان مفهومی در برابر توانگری مطرح می گردد، بیانگر نابرابری هایی بین انسان ها می شود که از حد تعادل خارج شده اند.

فقر را می بایست واقعیتهایی اجتماعی عنوان نمود؛ واقعیتهایی که برای مطرح شدن نیازمند افراد متعددی است و قابلیت مطرح شدن به صورت فردی را ندارد. همچنین هرچقدر به سمت گسترش و بزرگی جوامع پیش برویم قابلیت مطرح شدن فقر نیز بیشتر می شود.

به طور کلی معنای فقر، کمبود و یا عدم وجود خصوصیتی است در برابر وجود و فراوانی آن (به شرطی که مزایای وجود آن خصوصیت در حدی معین جزئی از ضروریات زندگی هر انسانی بوده باشد، و به عبارتی دیگر حق هر انسانی باشد که از بخش معینی از مزایایی که حاصل یک خصوصیت است بهره مند گردد) این تفاوت زمانی اتفاق می افتد که توزیع منابعی که آن خصوصیت را ایجاد می کند عادلانه صورت نگرفته باشد.

عوامل ایجاد کننده فقر:

دکتر Phill Bartle در مقاله خود تحت عنوان «عوامل فقر» از بیماری - ناامیدی - وابستگی - تقلب و جهل به عنوان عوامل اصلی فقر با نام «Big Five» (پنج بزرگ) یاد می کند. وی خاطر نشان می کند برای ریشه کن نمودن فقر راه حلی جز برطرف کردن این ۵ عامل وجود ندارد.

۱- بیماری: بیماری باعث افزایش غیبت در محیط کاری، بهره وری پائین و... می گردد. تهی دستی و مرگ و میر از دیگر پیامدهای این عامل محسوب می شوند. دکتر Bartle بیماری را مهمترین عامل جهت ریشه کنی فقر می داند و معتقد است رفع این موضوع تنها به صورت فردی امکان پذیر نیست بلکه احتیاج به تعاون و همت جمعی دارد وی همچنین خاطر نشان می کند راه حل های بهداشتی همیشه کم هزینه تر و موثرتر از راه حل های درمانی می باشند.

تحقیقات نشان می دهد رشد اقتصادی در کشورهایی که عدد بیماری بالایی دارند پائین است. راه حل های پیشنهادی برای مبارزه با این عامل تمرکز بر روی راهکارهای پیشگیری از جمله آموزش و... فراهم آوردن امکان دسترسی به آب سالم و بهداشتی و سرویس های بهداشتی می باشد.

۲- ناامیدی: ناامیدی زمانی است که مردم احساس می کنند برای تغییر آنچه ناخوشایند است، برای درست کردن آنچه غلط است و برای حل مشکلاتشان یا برای بهبود شرایط خیلی ضعیفند.

آنچه از تعریف بالا بر می آید این است که ناامیدی ناشی از احساس عدم توانایی است اعتقادات و باورهای نادرست جوامع، علی الخصوص جوامع جهان سوم، تحت عنوان تقدیر و سرنوشت محتوم و رویکرد نامناسبی است که باعث بروز این عامل می شود. گرچه برای پذیرش این اصل که «ماباید به آنچه خدا خواسته است گردن نهیم» باید به بهبود خود همت گماریم زیرا که پروردگار بهترین ها را برای بندگان خود می خواهد.

راه حل مبارزه با این عامل در شناساندن ۱- آنچه مردم می خواهند ۲- اینکه چگونه بتوانند برای تغییر زندگیشان خلاصه می شود.

۳- وابستگی: صدقه و خیریه از موضوعاتی است که باعث وابستگی می شود. عموماً پس از حوادث و بلایای طبیعی به بخشی از جامعه کمک هایی از این دست صورت می پذیرد که امری پسندیده است اما تداوم آن منجر به وابستگی می شود تا زمانیکه این عامل رفع نگردد هیچ گونه اقدامی از جانب فقیر در جهت بهبود وضع خویش صورت نخواهد گرفت.

نحوه کمک رسانی - مدت کمک رسانی و نحوه قطع آن باید به صورتی باشد که باعث توانمندسازی محرومین

گردد نه وابستگی آنها.

۴- تقلب: به معنی دریافت تسهیلات و سرویس از جامعه بدون ارزش افزوده می باشد جرم و جنایت، رانت خواری، رباخواری و... در این گروه قرار می گیرند که باعث افزایش اختلاف طبقاتی و افزایش فقر می شود.

۵- جهل: نداشتن اطلاعات یا دانش است که ناشی از فقدان هوش و خرد است. راه حل مبارزه با این عامل، آموزش های تخصصی و مرتبط و همچنین تسهیل راه های انتقال اطلاعات می باشد.

تعاریف فقر:

فقر همچون بسیاری از پدیده های اجتماعی مورد بررسی و تحلیل بسیاری از دانشمندان علوم اجتماعی و اقتصاد دانان واقع شده و تعاریفات بسیاری هم برای آن صورت گرفته است .

غالب مفاهیم و تعاریفی که تا کنون پیرامون فقر و نابرابری صورت گرفته حول محور مادی دوران داشته و بعد اقتصادی فقر را در بر گرفته است . اگر چه ابعاد دیگر فقر ریشه در مادیات و ثروت و دارایی دارد و در بسیاری از مواقع نیز از همان طریق قابل تبیین هستند ولی برای آنکه بتوان این پدیده را کنترل و مهار نمود لازم است که ابعاد دیگر فقر و نابرابری و اینکه این پدیده عکس العملی امنیتی در برابر بسیاری از عملکردهای اجتماعی است را نیز مد نظر قرار دهیم .

اگر نابرابری را در نظام های مختلف قشر بندی جوامع نیز بررسی نماییم ابعاد مختلف فقر را در آن مشاهده خواهیم نمود . در نظام برده داری بی قدرتی و فقر قدرت در قشر فرودست (بردگان) نمایان است چرا که به واسطه وجود سیستم های کنترلی و تعاملات قشر فرادست جامعه (اربابان) ، قشر فرودست توان خروج از ورطه بردگی را ندارند ، از طرفی این ایجاد نابرابری از سوی قشر فرادست در جهت افزایش قدرت مالی و اقتصادی به کار گرفته می شد تا هر عضو ، به واسطه آن ، موقعیت مطمئنی را نسبت به هم قشران خود در جامعه داشته باشند. این امر بیانگر آن است که قدرت برای کسب ثروت و ثروت برای کسب قدرت جذابیت دارد . گفته شده که در برخی جوامع قدیم بردگان هرچند از موقعیت های سیاسی و نظامی محروم بودند ولی می توانستند موقعیت های اقتصادی و شغلی خوبی را در جامعه کسب نموده تا جایی که خود نیز برده دار باشند ولی در هر حال فقر قدرت باعث می شد که همواره به عنوان برده جایگاه فرودستی نسبت به اربابان داشته باشند . البته در این نوع قشر بندی فقر فرهنگی ، فقر حقوقی ، فقر اطلاعاتی ، فقر همبستگی و ... را نمی توان نادیده گرفت .

در نظام قشر بندی کاست علاوه بر فقر اقتصادی و فقر قدرت که باعث نابرابری و شکاف بین گروه ها شده

است ، فقر فرهنگی است که این شکاف را به شدت تشدید می نماید ، چرا که اگر فقر فرهنگی با این شدت

مطرح نبود ، تحرک اجتماعی مابین اقشار جامعه تا این حد محدود و مصلوب نمی گردید و حتی در برخی

موارد تماس های فیزیکی منع نمی شد . در این جوامع حقوق انسان ها به درستی تعریف نشده و بسیاری از انسان ها از حقوق طبیعی هر انسانی (که در جوامع پیشرفته دنیا تعریف شده است) نا آگاه و بی اطلاع بوده و یا در صورت داشتن اطلاع به واسطه انسجام درونی کاست های مختلف و وجود تعصبات شدیدی که مانع از تحرکات اجتماعی است ، توانایی مطرح نمودن آن را نداشته و یا در صورت مطرح کردن آن با مخالفت های شدیدی از سوی هر دو جامعه روبرو خواهند شد .

در نظام های قشر بندی رسته ای و طبقه ای نیز نابرابری های ثروت ، قدرت ، فرهنگی ، اطلاعاتی و ارتباطاتی به وضوح مشهود است . افراد و یا گروه های مختلف جامعه برای کسب ثروت و قدرت بیشتر و بالطبع برای قرار گرفتن در رسته ها و یا طبقات بالا تر جامعه سعی در فقیر نگاه داشتن دیگران از نظر ارتباطات ، اطلاعات و دانسته ها در رابطه با حقوق قانونی خود در زمینه های مختلف اقتصادی ، اجتماعی ، شغلی ، مرتبه ای و ... می نمایند .

با تمام این موارد تعاریفی که تاکنون پیرامون فقر صورت گرفته است ابعاد غیر اقتصادی فقر را به صورت مستتر در خود داشته و به طور واضح بعد اقتصادی فقر را مطرح نموده است .

گیدنز معتقد است که در تعریف فقر معمولاً بین فقر مطلق و فقر نسبی تفاوت قائل می شوند . دکتر ازکیا در کتاب جامعه شناسی توسعه آورده است " دو تعریف عمده از فقر وجود دارد : نخست تعریف معیشتی از فقر و دیگری فقر به مثابه محرومیت نسبی ، تعریف اخیر محرومیت را در معنای کلی تری ارزیابی نموده که در مقایسه با تعریف نخست بخش وسیع تری از انسان هارا دربر می گیرد... هزینه مواد خوراکی به منزله هزینه اساسی برای معیشت و زیست در نظر گرفته شده است که هرگاه این مقدار به هزینه های مربوط به پوشاک ضروری و سوخت ((برای گرما)) اضافه شود ، رقمی را می سازد که به خانوارهایی که زیر این رقم قرار گیرند ، می توان گفت در فقر(مطلق) قرار دارند... فقر به مثابه روندی است که افراد طی آن با محروم شدن از جریان زندگی به آن دچار می شوند و این روند بی آنکه جلب نظر کند رخ می دهد (فقر نسبی)"

در کتاب روستا فقر و توسعه جلد دوم آمده است که " به یک مفهوم فقر پدیده ای ذهنی است ، چون به محرومیت از برخی کالاها اشاره دارد که فرد خود را نیازمند آنها می داند ... فقر هنگامی بوجود می آید که فرد یا افرادی در کسب سطحی از رفاه که براساس معیارهای جامعه ، حداقل معقول رفاه به حساب می آید ، با شکست مواجه شوند "

همان طوریکه قبلاً نیز یادآوری شد در هر جامعه ای نابرابری وجود دارد حتی در کوچک ترین و کم اهمیت ترین مسائل موجود در آن جامعه ، اما فقر زمانی معنا پیدا می کند که تفاوت بین افراد آن جامعه در یک زمینه

خاص معنادار شود. این ابتدائی ترین حالت ایجاد فقر است. هرچقدر این معناداری پررنگ تر شود شکاف بین افراد گسترده تر شده و فقر شدیدتر در جامعه نمود پیدا می کند تا زمانی که به حد مطلق خود برسد. فرقی نمی کند که این نابرابری و فقر در بین افراد یک جامعه بعد اقتصادی داشته باشد و یا به خاطر مسائل غیر اقتصادی باشد، حتی در یک خانواده اگر والدین یا یکی از آنها بین فرزندان خود تفاوتی را قائل شود، به طوریکه این تفاوت برای فرزندان نمود داشته باشد، شکاف محبت بین فرزندان گسترش یافته و فقر محبت برای فرزند یا فرزندی که مشمول مهر کمتری از سوی والدین نسبت به دیگری شده اند ایجاد می گردد. به همین منظور می توان از عان نمود که فقر پدیده ای است نسبی.

دانشمندان علوم اجتماعی و علوم اقتصادی که پدیده فقر را بررسی و تعریف نموده اند از نظر اقتصادی فقر مطلق را با هزینه هایی همچون هزینه های خوراک، پوشاک، سرپناه و سوخت گرمایشی در حد و اندازه زیستن تبیین نموده اند ولی این بدان معنا نیست که فقر مطلق تنها از بعد اقتصادی آن مطرح بوده و ابعاد دیگر فقر جنبه مطلق نمی تواند داشته باشد. آنجایی که نابرابری و شکاف مابین افراد یک جامعه، در هر یک از ابعاد خود به حدی برسد که منجر به نابودی و یا طغیان و انفجار افراد گروه فرودست شود فقر به صورت مطلق خود مطرح می گردد. در همان خانواده ای که مورد مثال واقع گردید اگر فاصله بین فرزندان از نظر کسب مهر و محبت والدین بسیار زیاد باشد، فرزندی که مورد بی مهری واقع شده اند در زمانی خاص، دست به آشوب زده و در صورت عدم کنترل آشوب توسط والدین پایه و اساس خانواده متزلزل می گردد. مسلماً این شرایط در زمانی رخ می دهد که فرزندان در سنین نوجوانی، جوانی و بزرگ سالی بوده و زمان بسیاری را با نابرابری گذرانده اند؛ از طرفی والدین نیز توانایی کنترل فرزندان را همانند زمان کودکیشان ندارند. همچنین دیده شده که برخی از فرزندان به دلیل این نابرابری ها دست به خودکشی زده اند. این گونه شرایط، شرایطی هستند که در آن فقر مطلق از بعدی غیر از بعد اقتصادی نمود پیدا کرده است.

بطور کلی می توان گفت در هر جامعه ای در حالت عادی شرایط معقولی از تفاوت و نابرابری وجود دارد ولی به تدریج از سوی افرادی از جامعه تشدید می شود. این به دلیل ایجاد یک سیستم امنیتی است. برای هر انسانی، داشتن یک جایگاه برتر و امتیاز بیشتر، نسبت به هم نوع خود، گزینه برتری جویی وی را تا حدی ارضاء می نماید و این بدان بستگی دارد که برتری و تعالی در هر جامعه ای چگونه تعریف شده باشد (از نظر علمی، اقتصادی، قدرت و ... و یا تلفیقی از اینها). رسیدن به سطح برتر و بالاتری نسبت به دیگران امنیت ارضاء این گزینه را شامل می شود و هرکس برای دست یابی به آن از راه های مختلف سعی در ایجاد این سیستم امنیتی می نماید.

کسب ثروت بیشتر ، داشتن قدرت برتر ، علم افزون تر ، سیاست قوی تر ، حامی زیاده‌تر و ... همگی بخشی از این سیستم امنیتی را می‌سازند . هرکس بتواند از این عوامل بیشتر کسب کند سیستم امنیتی قوی‌تری را در اختیار گرفته و با آسودگی خاطر بیشتری در جامعه زندگی خواهد نمود .

مسلماً ایجاد این سیستم امنیتی مستلزم هزینه‌هایی است که افرادی که این سیستم را ایجاد می‌نمایند این هزینه‌ها را نیز تأمین می‌نمایند ولی هزینه‌های حفظ این گونه سیستم‌ها ، بسیار فراتر از هزینه‌های ایجاد آن سیستم می‌باشد . در این زمینه در قسمت‌های دیگر بیشتر به بحث خواهیم پرداخت .

به طور کلی می‌توان فقر را چنین تعریف نمود : فقر حالت شدیدی از تفاوت‌های ادراک شده است که این تفاوت‌ها به عنوان یک سیستم امنیتی توسط افراد فرادست یک جامعه تشدید می‌شوند تا پایداری فرادستی آنان نسبت به فرودستان حفظ گردد . این سیستم امنیتی تا زمانی که تعاملات افراد فرادست ، میاندست و فرودست یک جامعه را به حالت آشوب زدگی نکشاند است حاکی از محرومیت‌های نسبی بوده و زمانی که حالت آشوب زدگی و طغیان در جامعه رخ دهد ، فقر مطلق مطرح می‌شود .

در اکثر مواقع فقر در یک جامعه با ابعاد متفاوتی بروز می‌نماید که ممکن است چند بعد محدود آن در شرایط مطلق قرار گیرند و مابقی در شرایط محرومیت نسبی بوده و تنها تشدید کننده آن ابعاد محدود برای به آشوب کشاندن جامعه باشند . می‌توان گفت که این سیستم امنیتی (گروهی از اعضای جامعه) می‌تواند امنیت انسجام یک جامعه را برهم زند .

ابعاد فقر:

امروزه وقتی صحبت از فقر به میان می‌آید ناخود آگاه اذهان عمومی به سمت فقر مالی و مادی و یا به عبارتی فقر اقتصادی گرایش پیدا می‌کند ، در صورتی که فقر ابعاد بسیار متفاوتی را می‌تواند دربر داشته باشد . فقر و نابرابری اقتصادی چشمگیرترین نوع فقر در جوامع مختلف است ولی همان طوری که در گفته‌های گیدنز نیز مشهود است فقر و نابرابری قدرت نیز در جامعه شناسی امروز مورد اهمیت است .

شاید از بسیاری از نابرابری‌های اجتماعی به وسیله کلمه فقر یاد نشود ولی مطمئناً این نابرابری‌ها در هر جامعه‌ای ایجاد فقری را خواهد نمود که در بسیاری از موارد با فقر اقتصادی در ارتباطند .

امروزه جامعه شناسان وقتی صحبت از نابرابری‌ها می‌کنند به پدیده قشربندی و نظام‌های آن اشاره می‌نمایند ؛ نظام‌هایی همچون بردگی ، کاست ، رسته‌ها و طبقات .

در نظام بردگی و برده داری انسان به عنوان کالا و دارایی انسانی دیگر مطرح شده و این امر باعث شکاف بین اقلیت جامعه می‌گردد . در نظام قشر بندی کاستی درجه پاکی و ناپاکی (نجسی) گروه‌های جامعه بین آنها

فاصله می اندازد . در رسته ها که بیشتر در نظام فئودالی اروپا مطرح بوده نابرابری ها بر اساس تعهدات و تفاوت های حقوقی که به واسطه ثروت و قانون برای گروه های مختلف ایجاد می شود بروز می نماید . نظام های طبقه ای نیز بر اساس تفاوت های اقتصادی ، شغلی ، نفوذ اجتماعی ، روابط شخصی و ... نابرابری های گروه های درون یک جامعه را مطرح می نمایند . تمام این نظام های قشر بندی صحبت از نادیده گرفتن حقوق گروهی از مردم توسط گروهی دیگر می کند .

امروزه مباحث بسیاری در زمینه حق انسان ها برای زیستن مطرح شده است ولی تا چندی قبل بسیاری از حقوق زیستی انسان ها توسط عده ای از هموعان دیگر نادیده گرفته شده و یا پایمال می شد (هنوز هم در بسیاری از موارد شاهد این پایمالی ها به انحاء مختلف هستیم) . از انواع پایمالی حقوق انسانها که شاید در زمانی حق طبیعی برخی از انسان ها نیز به شمار می رفته است می توان به مواردی همچون موارد زیر اشاره نمود :

شاید امروز مسئله ممنوعیت سیگار در اماکن عمومی مطرح باشد ولی تا چندی قبل این مورد حتی به حساب نیز نمی آمد و می توان گفت در بسیاری از جوامع دنیا نیز هنوز هم این مسئله مورد اهمیت نباشد . همین امر برای سلامت غذا نیز مطرح است ، شاید امروزه در برخی از جوامع به سلامتی غذای انسان ها اهمیت داده شود ولی تا چندی پیش این مورد حتی مطرح نیز نبود و هنوز هم خیلی از جوامع دنیا به این امر اهمیت نمی دهند . اگر کمی عقب تر برویم برده داری را می توانیم مورد اشاره قرار دهیم که چگونه عده ای از انسان ها حق آزاد زیستن را از عده ای دیگر از هم نوعان خود می گرفتند و یا قتل انسانها بدون هیچ کیفر داشتی که چگونه حق زیستن از بسیاری از انسان ها گرفته می شد .

در جوامعی که امروزه به عنوان جوامع قانونمند دنیا مطرح هستند (اعم از جوامع پیشرفته یا جوامع جهان سوم) اگر کسی به دلیل افکار و عقاید شخصی و خارج از قوانین مصوب ، آزادی شخص دیگری را مورد تعرض قرار داده و تمام یا بخشی از آن را سلب نماید و یا کسی آرامش شخص دیگری را به مخاطره انداخته و موجبات آزار وی را فراهم سازد در درجه اول از نظر عموم مردم و در درجه بعد از نظر قانون مجرم شناخته می شود ولی آیا این شرایط برای آن کسانی که به خاطر زیاده خواهی خود حقوق هم نوعان خود را نادیده گرفته و با پنهان نمودن اعمال خود در پشت پرده قانون موجب نابرابری در جامعه شده و فاصله طبقاتی جامعه را موجب گردیده و به واسطه آن آرامش گروهی از جامعه را به خطر می اندازند نیز صادق است ؟

با توجه به مطالب گفته شده باید قبول نمود که ایجاد فاصله اجتماعی برای عده ای از افراد جامعه نوعی امنیت به حساب می آید . انسان ذاتاً روح برتری طلبی نسبت به هم نوع خود را دارد . برتری جستن در زمینه های قدرت ، اقتصاد و علم همواره غریزه تسلط و حکومت نمودن بر دیگران را ارضاء نموده است . تمام انسان های عالم ،

مخترع ، مکتشف ، هنرمند ، ورزشکار و ... و به طور کلی افراد سرشناس دنیا هرچند با آثار بجای مانده از خود برتری خود را نسبت به دیگران نشان داده اند ولی در بسیاری از مواقع نیز سعی نموده اند که این برتری را با روش های دیگر همانند تعریف از خود و کارهای خود نیز به دیگران اثبات کرده و غریزه خود برتر بینی را در درون خود ارضاء نمایند ، ثبت اثرات به نام افراد خلق کننده اثر نیز در همین راستا صورت می گیرد . این نیز سیستمی است امنیتی در جهت آسایش و آرامش افکار و ارضاء غرایز درونی .

برتری جویی انسان ها هرچند غریزه ایست ذاتی و خدا دادی ولی بسیاری از انسان ها در ارضاء این غریزه چنان افراط نموده که باعث گسترش نابرابری هائی گردند . این امر در نابرابری های اقتصادی و پس از آن در قدرت در بسیاری از جوامع کاملاً مشهود است .

داشتن قدرت اقتصادی زیاد علاوه بر ایجاد امنیت مالی و امنیت در برآورد نیازهای زندگی افراد ، امنیت ارضاء حس برتری بر دیگران را نیز ایجاد می نماید . قدرت اجتماعی نیز به همان نسبت تأمین کننده حس برتری بر دیگران است . به همین دلیل است که انسان ها و جوامع انسانی در بدست آوردن منابع اقتصادی و قدرت در جهان سعی در سبقت گرفتن از یگدیگر را دارند و همین امر باعث گسترش نابرابری ها و ایجاد فقر می گردد همان گونه که قبلاً نیز اشاره شد فقر دارای ابعاد گسترده ای است که بارز ترین بعد آن ، بعد اقتصادی است و بدون شک ابعاد دیگر فقر به نوع چشمگیری به بعد اقتصادی آن مرتبط است . از ابعاد فقر می توان به موارد زیر اشاره نمود :

□ **فقر اقتصادی** که به واسطه عدم توزیع متناسب منابع مالی و مادی (بر اساس ملزومات زندگی در یک جامعه) و منابع سرمایه ای (بر اساس دستیابی به رشد و پیشرفت جامعه) که در جهت دستیابی به قدرت صورت می پذیرد ، ایجاد می گردد .

□ **فقر قدرت** که به واسطه عدم توزیع متناسب مقام و رتبه (بر اساس شایستگی های فردی) که ریشه در بهره برداری از منابع سرمایه ای و اقتصادی دارد ، ایجاد می شود

□ **فقر فرهنگی** که به واسطه وجود خرده فرهنگ ها که خود به دلیل توزیع نامناسب بینش ها و آگاهی های مربوط به تربیت فردی ، هنجارهای مورد قبول جامعه ، گذشته و تاریخ جامعه ، موجودیت و جایگاه جامعه ، اهداف پویایی و حرکت جامعه و ... و همچنین به دلیل ایجاد تصلب باورها در باره سنن و آیین حاکم در جامعه ، بوجود آمده و ریشه در توزیع نامناسب قدرت و منابع سرمایه ای دارد ، ایجاد می گردد .

□ فقر سیاسی که به واسطه عدم توزیع مناسب اعتماد دیپلماتیک بر اثر ناتوانی در ایجاد ارتباطات دیپلماتیک که ریشه در گسترش فاصله طبقاتی اقتصادی و قدرتی در بین جوامع مختلف دنیا دارد ایجاد می شود .

□ فقر اطلاعاتی که به واسطه عدم توزیع مناسب دانش و یا عدم توزیع مناسب روش های دستیابی به منابع مورد نیاز جوامع که به منظور ایجاد و گسترش فاصله طبقاتی از نظر اقتصادی و قدرت صورت می گیرد ، ایجاد می شود .

هرچند این ابعاد از بارزترین بعدها ی فقر می باشند ولی ابعاد دیگری از فقر نیز وجود دارد که در تمام جوامع به وضوح دیده می شود همانند فقر غذایی (سوء تغذیه) ، فقر علمی ، فقر مدیریتی ، فقر عاطفی ، فقر روانی و ... که همه این ابعاد یاد شده به نوعی با یکدیگر ، علی الخصوص با فقر اقتصادی و فقر قدرت ارتباط داشته و از یکدیگر نشأت گرفته و یکدیگر را تشدید می کنند .

رابطه ابعاد فقر با یکدیگر و تأثیرات آنها برهم :

به دلیل آنکه انسان ، موجودی بسیار پیچیده است ، تفاوت انسان ها در کسب منابع ، کسب قدرت ، کسب اطلاعات ، یاد گیری ، ایجاد روابط ، جلب اعتماد و ... بسیار زیاد است . از طرفی انسان به دلایل برتری جویی که قبلاً بدان اشاره شد ، موجودی است که طالب بهترین ها و بیشترین ها است و به خاطر این امر ، موجودی است قدرت طلب و همین امر باعث می شود که سعی نماید فاصله خود را از نظر قدرت ، دارایی و دانسته ها از بقیه بیشتر نماید و به عبارتی برتری خود را بر دیگران بوجود آورده و تثبیت نماید . این شرایط در زمانی که جوامع کوچک بوده و رقابت بین افراد در کسب مال و ثروت و قدرت و دانسته ها کم بوده است ، شدت کم تری داشته و با افزایش جمعیت و رقابت بین افراد شدت یافته است .

نابرابری و فقر در همه جوامع اعم از بزرگ یا کوچک ، توسعه یافته و یا در حال توسعه و حتی عقب مانده (خواسته یا ناخواسته) وجود داشته و دارد . " فقر یک مفهوم نسبی است . وضعیتی است که تنها بر حسب مقایسه شرایط یک گروه از مردم با شرایط گروهی دیگر تعریف می شود . مسئله ای که پیرامون فقر وجود دارد این است که مقیاس هایی که توسط یک فرد برای مقایسه جمعیت ها به کار گرفته می شود به یک سری از فرضیات ، پیرامون استانداردهای مناسب زندگی _ که برخی استفاده می کنند و برخی دیگر فاقد آنند _ منجر می شود "

از آنجایی که همه ابعاد فقر به نوعی ریشه در قدرت و ثروت دارد ، شاخص ترین بعد فقر که بسیار نیز بدان پرداخته شده و بر روی آن بحث های زیادی شده است فقر مالی و اقتصادی است .

فقر قدرت و فقر اقتصادی تشدید کننده یکدیگرند . کسب مال و ثروت به خاطر بدست آوردن قدرت بیشتر و کسب قدرت به دلیل بدست آوردن مال و ثروت جذابیت دارد . همین امر باعث می گردد که انسان ها سعی کنند تا قدرت را به خاطر ثروت و ثروت را به خاطر قدرت برای خود بیشتر ذخیره سازی نمایند . حتی فردی که در یک گروه کوچک مانند خانواده اعمال قدرت می نماید سعی دارد بر منابعی که در خانواده مطرح است تسلط داشته باشد و توزیع آن را در اختیار گیرد . این مسئله شامل کلیه منابع مالی ، مادی ، انسانی و ... می گردد .

هیچ جامعه ای وجود ندارد که در آن فقر و نابرابری وجود نداشته باشد و این امری است طبیعی . در تمام جوامع انسانی ، غیر انسانی و حتی مجموعه های طبیعی و مصنوعی نابرابری ها و ضدیت ها مشاهده می شود . " اگر از زاویه زیبایی شناسی به هر مسئله ای بنگریم مسلماً توازن خاص و منطقی را مابین اعضای تشکیل دهنده آن مشاهده خواهیم نمود ... ولی آنچه که بیش از همه در تمام این توازن ها به چشم خورده و قابل ملاحظه می باشد وجود مکانیسم برقراری ارتباط مسالمت آمیز در بین اجزاء متضاد در یک مجموعه است . به طور مثال وجود خوبی ها در کنار بدی ها ، پستی ها در کنار بلندی ها و همچنین کمی ها و زیادی ها ، سیاهی ها و سپیدی ها ، تاریکی ها و روشنایی ها ، صداها و ...

سکوت ها ، اوج ها و حسیض ها و ... نهایتاً زشتی ها و زیبایی ها که همه اینها (بسته به نوع ترکیب) زمانی که در یک مجموعه کنار یکدیگر مورد بررسی قرار می گیرند نشان دهنده تلفیق بسیار زیبایی علیرغم ضدیت های خود می باشند ولی می توان گفت که این ارتباط مسالمت آمیز ارکان متضاد زمانی که ضدیت ها شکل نامتعارفی را به خود می گیرد به سادگی از بین می رود .

نابرابری های اجتماعی نیز جزئی از این ارتباط مسالمت آمیز ارکان متضاد بوده که لازمه وجودی جوامع انسانی است . در جامعه ای که همه انسان ها به یک نسبت از همه چیز برخوردار باشند عدالتی برقرار نخواهد بود . همانطور که قبلاً نیز اشاره شد حتی انسان ها در بهره برداری از اکسیژن هوا نیز با یکدیگر متفاوتند ولی اگر تفاوت ها و نابرابری ها از حد متعارف خود خارج شود زشتی ها ، زیبایی ها را محو می نماید .

مجدداً اشاره می گردد که فقر یک مفهوم نسبی است ولی این مفهوم زمانی معنا پیدا می کند که تفاوت ها و نابرابری ها درک شود . برای کودکی که هنوز غذا و پوشاک متنوعی را پیرامون خود ندیده است ، غذا و پوشاک روزانه حتی اگر پست ترین آنها باشد ، حکم بهترین آن را داشته و فقر و نابرابری معنایی پیدا نکرده است حتی

اگر از سوء تغذیه رنج ببرد . فقر مطلق نیز که در برخی از موارد برای برخی از جوامع گرسنه دنیا مطرح می گردد ، به واسطه درک و آگاهی است که مطرح کنندگان آن از این موضوع کسب نموده اند ، وگرنه جامعه ای که در فقر مطلق است اگر شرایطی بهتر از آنچه را که در اختیار دارند را ندیده و درک ننموده باشند ، از زندگی خود نالان نبوده و فقر برایشان معنایی ندارد و نابرابری های معمول جامعه حکم فقر را برایشان نخواهد داشت .

درک نابرابری ها زمانی رخ می دهد که فاصله تفاوت ها از حد معینی فراتر رود . یادآور می شود در حالت عادی هیچ کس به تنفس دیگری حتی اگر حجم آن زیاد تر از حجم تنفس خود باشد (و به فرض آنکه این واقعیت درک شده باشد) معترض نمی شود ولی اگر کسی بخواهد حق تنفس عادی را از دیگری سلب کند بلافاصله مورد اعتراض واقع می شود حتی اگر آن اعتراض به طور نامحسوسی در حرکات چهره بروز نماید (مانند سیگار کشیدن در جمع) . فقر نیز زمانی قابل درک می شود که نابرابری هایی که منجر به بروز آن شده است از حد استاندارد زندگی عادی در آن جامعه خارج شود .

تفاوت های انسان ها در توانایی ها ، تفکر ، یاد گیری ، کسب در آمد ، اعمال نفوذ به دیگران ، درک پدیده های اجتماعی پیرامون خود ، پیشبینی مسائلی که به دنبال یک فعالیت ممکن است اتفاق افتد ، تحمل و واکنش ها در برابر اتفاقات روزمره و بسیاری از خصوصیات دیگر فردی و اجتماعی آنچنان متفاوت است که هیچ نوع برابری در هیچ جامعه ای معنای عادلانه ای نخواهد داشت . تنها برابری که در این دنیا برای همگان مطرح است حق زیستن است که آن نیز در برخی موارد به دلیل کنترل های اجتماعی و مجازات عملکرد های غیر قانونی ممکن است از برخی انسان ها سلب شود . از طرفی می توان گفت که تمام پدیده ها و اتفاقات مرتبط با زندگی یک انسان به نوعی با یکدیگر در ارتباط بوده و یکدیگر را تشدید یا تضعیف می نمایند .

بنا بر این ، رویدادهای روزمره و پیوسته در زندگی یک انسان با توجه به توانایی ها و روحیاتی که آن انسان دارد باعث می گردد که روند زندگی ، تعاملات ، کنش ها و در نتیجه عکس العمل ها و پیشرفت های زندگی وی با تمام انسان های دیگر متفاوت باشد (هرچند تشابهاتی در زندگی افراد وجود دارد) . حال با توجه به اینکه همین انسان باید در یک جامعه در کنار هموعان خود زندگی کند اگر تعاملات مناسبی در بین آنها وجود نداشته باشد مسلماً تفاوت ها و شکاف بین آنان به خاطر وجود تمایل به پیشرفت در درونشان ، روز به روز زیاد تر شده و از حد استاندارد که مانع از تضاد ها و مخالفت ها و مخاطرات خواهد شد ، خارج می شود .

شکاف ها و فواصل هرچه عمیق تر باشند ، نابرابری ها و فقر را ایجاد نموده و فقر هرچه گسترده تر شود ضدیت ها و مشاجرات و آشوب ها را بوجود می آورد ، چنان که اگر در روند تمامی انقلاب ها و حتی جنگ ها بنگریم سرمنشأ آن را در نابرابری ها ، تفاوت ها ، کمبودها و زیاده خواهی ها پیدا خواهیم نمود .

رابطه فقر و انحرافات اجتماعی:

تأکید دین مقدس اسلام بر رفع فقر و مبارزه با آن در کنار جلوگیری از انباشت ثروت و زراندوزی نشانگر آن است که این دو پدیده یعنی فقر و غنی آثار و پیامدهای منفی و مشکل‌زایی در زندگی فردی و اجتماعی انسان‌ها دارند، به گونه‌ای که اگر نسبت به آن اقدام مناسب از سوی فرد، جامعه و دولت صورت نپذیرد، معضلات و مشکلات گسترده‌ای در جامعه ایجاد می‌گردد. در متون دینی برای هریک از این دو پدیده آثار منفی بیان شده است. رفاه‌طلبی و زندگی مرفهانه سبب طغیان در برابر خدا، سیطره شهوات بر انسان، همراهی با ظالمان، فاسقان و کافران، لذت‌گرایی و غرق شدن در کامیابی‌ها و نیز اقدام به کجروی‌ها می‌شود. قرآن کریم در این رابطه می‌فرماید: «ان الانسان لیطغی ان راه استغنی»، علاوه بر آن در فرازی پیامبر بزرگ اسلام (ص) می‌فرماید: من از ثروت بیش از حد، بیشتر از فقر برای شما هراسان هستم و آن را موجب هلاکت و سقوط می‌دانم و نیز امام علی (ع) فزونی ثروت را مایه هلاکت، طغیان و فنا دانسته است. در مقابل فقر و نداری هم آثار گسترده‌ای در جامعه دارد. حجم وسیعی از روایات و احادیث به این مهم اشاره دارند که می‌توان این آثار را در زمینه‌های مختلف اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی مشاهده کرد. از جمله این آثار می‌توان به ضعف شخصیت، تحقیر، بی‌ارزش شدن در اجتماع و ایجاد عقده‌های روحی برای فرد اشاره کرد که هر کدام می‌توانند در بالارفتن میزان جرائم و کجروی‌ها، نقش زیادی ایفا کنند که به عنوان نمونه به بعضی از این روایات اشاره می‌گردد:

– امام علی (ع) خطاب به فرزندش امام حسن (ع) می‌فرماید: «فرزندم انسانی را که به دنبال کسب روزی خویش است ملامت مکن، زیرا کسی که هیچ ندارد، لغزش‌هایش بسیار خواهد بود.» برطبق این روایت اگر شخصی دچار تنگدستی و نداری شود، در رفع نیازها و احتیاجات خودش ناتوان می‌گردد که این امر ضریب احتمال وقوع در خطا، لغزش و گناه در فرد را افزایش می‌دهد.

– امام صادق (ع) در حدیثی چنین فرمودند: «غنی یحجزک عن الظلم، خیر من فقر یحملک علی الاثم»، ثروتی که تو را از ظلم و ستم باز دارد، بهتر از فقری است که تو را به گناه و زشتی وادارد این روایت به وضوح رابطه بین فقر و کجروی‌ها را بیان می‌کند و گناه و زشتی‌ها را از آثار فقر و نداری معرفی می‌کند؛ و بر این نکته تأکید می‌ورزد که فقر می‌تواند زمینه‌ساز بروز جرائم و کجروی‌ها شود. بنابراین از مضمون روایات، این نکته دریافت می‌گردد که فقر و تنگدستی ممکن است سبب کشانده شدن فقرا به سوی انجام جنایات، فحشا، سرقت و سایر رفتارهای نابهنجار در جامعه گردد. چنین امری دست‌کم بیانگر رابطه همبستگی بین فقر و انحرافات اجتماعی است. بر همین

اساس است که در جهت سالم سازی محیط زندگی بشری و زدودن آلودگی ها و از بین بردن زمینه بروز کجروی ها، فقرزدایی و جلوگیری از انباشت ثروت و مال پرستی در متون دینی از اهمیت به سزایی برخوردار می باشد.

نقش فقر در انحرافات اجتماعی:

شواهد فراوانی در دست است که نشان می دهد، فقر به تنهایی مسئله ای برای نظام اجتماعی در بر ندارد و آسیب خاصی به آن نمی رساند. به عنوان نمونه در دوران دفاع مقدس، محرومیت های فراوانی برای افراد وجود داشت، با این همه نه تنها به جبهه کمک های لازم از سوی اقشار محروم جامعه صورت می گرفت، بلکه فقر و محرومیت چندان نمود نداشت و نظام اجتماعی ما بسیار مستحکم بود

اما با تغییر شرایط جامعه و بالارفتن توقعات و احساس نیازها، افراد به نوعی تضاد درونی دچار می شوند و یک وضعیت بی هنجاری در جامعه پدید می آید که می تواند زمینه ساز جرائم و حتی بالاتر، یعنی شورش ها و ناآرامی های گسترده شود. در چنین صورتی افراد در جامعه به شکل های مختلفی عکس العمل هایی از قبیل کاهش سطح نیازهایشان، افزایش درآمدها یا هر دو کار با هم نشان می دهند و با توجه به اینکه معمولاً در شرایط بحران اقتصادی نه از سطح نیازها کاسته می شود و نه درآمدها بالا می رود، به طور طبیعی برخی افراد به سمت راهکارهای نامشروع و انحرافات اجتماعی سوق پیدا می کنند. بنابر نظریه دورکیم و مرتون که در قبل توضیح داده شد و نیز نظریه هایی که مبتنی بر تأثیرگذاری عوامل متعدد در شکل گیری یک عمل است؛ عوامل دیگری هم از قبیل کاهش کنترل های درونی و بیرونی دخالت دارند و در مجموع سبب می شوند، افراد به انحرافات روی آورند که در قالب سرقت، اعتیاد، فحشا، رشوه خواری، قتل و... بروز می نماید که در اینجا به بعضی از این موارد اشاره می گردد.

اعتیاد:

آمارهای موجود تأیید کننده ارتباط بین اعتیاد و فقرند. به عنوان نمونه بر طبق برسیهایی که در بین سال های ۷۷-۱۳۷۱ انجام گرفت، این نتیجه به دست آمد که بین تغییرات نسبت خانوارهای زیر خط فقرنسبی و تعداد دستگیر شدگان مرتبط با مواد مخدر همبستگی بالایی وجود دارد و نیز یافته های برخی پژوهشگران نشان می دهد که در اعتیاد چهارعامل مهم وجود دارد که سه عامل آن یعنی فقر اقتصادی، بیکاری و فقر فرهنگی به شکلی با فقر

و نابرابرهای اقتصادی مرتبط هستند. زیرا فرد معتاد با گسترش اعتیادش، احتیاج بیشتری به پول پیدا می‌کند. به سبب آنکه که از یک سو مصرف بالای مواد مخدر این نیازمندی را ایجاد می‌کند و از سوی دیگر به فرد معتاد کار داده نمی‌شود و در نتیجه درآمدی برای تأمین نیازهایش ندارد که این دو عامل در روی‌آوری آنها به فعالیت‌های غیرقانونی از قبیل قاچاق کالا، خرید و فروش مواد مخدر و در خصوص زنان روی‌آوردن به فحشا بسیار تأثیرگذار است. این چرخه زشت و سیاه بین فقر، اعتیاد و دیگر جرائم مشاهده می‌شود. در یک پژوهش درمورد معتادین مشخص شد که ۲۴/۹ از جمعیت نمونه، به طریق غیرقانونی مخارج زندگی و مواد مصرفی خود را تأمین می‌نمایند.

سرقت :

در بین جرائم اساسی، جرم سرقت با فقر رابطه‌ای بسیار روشن و واضح دارد. با توجه به شرایط نابسامانی که در اثر فقر در زندگی افراد به وجود می‌آید، یکی از ساده‌ترین راه‌ها برای جبران کاستی‌ها، سرقت و دزدیدن چیزهایی است که در بهبود اوضاع اقتصادی فرد تأثیر داشته باشد. به تعبیر دیگر نوع جرائم مالی به شرایط اقتصادی بستگی دارد. در تحقیقی که صورت گرفته، افراد فقیر بیشتر به دنبال جرائمی مثل سرقت و اعتیاد هستند و در مقابل کسانی که وضع مالی بهتر داشتند، به دنبال فحشا، کلاهبرداری و قتل می‌باشند. البته باید توجه داشت، بخش عظیمی از جرائم مالی و سرقت‌ها مربوط به قشر بالای اجتماعی است که به دلیل توانایی‌ها و قدرت خودشان می‌توانند آنها را پوشانده و خود را منزله جلوه دهند. به هرصورت پژوهش‌ها نشان می‌دهند که بین فقر اقتصادی، بیکاری و جرم سرقت، رابطه معناداری وجود دارد.

زوال خانواده:

فروپاشی خانواده امروز از معضلات بزرگ جامعه انسانی است. نگاهی کوتاه به آمارها در سراسر دنیا این فرض را به خوبی اثبات می‌کند که میزان طلاق در هر سال نسبت به سال قبل افزایش بیشتری می‌یابد. از منظر برخی صاحب نظران، فقر دست کم یک متغیر مهم و اساسی در فروپاشی خانواده محسوب می‌شود. هرچند در کشورهایی که مزایای رفاهی گسترده‌ای دارند، فقر چندان تأثیری در فروپاشی خانواده و طلاق ندارد اما به هر حال گسترش میزان فقر، در طلاق تأثیر دارد. به عنوان نمونه می‌توان به پژوهش باقر ساروخانی اشاره کرد که نشان داده است، ۷ درصد از طلاق‌ها در سال ۱۳۵۹ علل اقتصادی داشته‌اند.

خودکشی:

دورکیم و به دنبال او مرتون بر این باورند که در صورت بروز بحران‌های اقتصادی ناگهانی یا رشد سریع اقتصادی، جامعه دچار آشفتگی اجتماعی می‌شود و وضعیت انومی یا بی‌هنجاری به وجود می‌آید. این وضعیت افراد را به سمت انجام رفتارهای کجروانه از جمله خودکشی سوق می‌دهد. بر اساس آمارهای موجود در خصوص کسانی که اقدام به خودکشی کرده‌اند، رابطه بین متغیر فقر و خودکشی از همبستگی نسبتاً بالایی برخوردار است. مطالعاتی که در برخی مناطق محروم کشور از جمله در ایلام از سوی صاحب نظران در خصوص این پدیده صورت گرفته، نشان می‌دهد که شیوع این پدیده در مناطق فقیر بیش از سایر مناطق است. البته مطالعات برخی دانشمندان در خصوص این رابطه بیانگر آن است که خودکشی در بین همه طبقات اعم از فقیر و غنی رایج است.

پیامدهای فقر:

زندگی با فقر و نداری، پیامدهای گسترده‌ای علاوه بر پیامدهای آسیب‌شناختی دارد. فقر و محرومیت سبب می‌شود تا فرد فقیر از زندگی خاصی به ناچار پیروی نماید که تأثیر آن در تمامی لایه‌ها و زوایای پنهان و آشکار زندگی‌اش نمودار است. این پیامدهای گسترده را می‌توان در ابعاد مختلف فردی، اجتماعی، فرهنگی، تربیتی، بهداشت و روان مورد بررسی قرار داد که در اینجا فقط اشارتی به آن می‌گردد. فقرا معمولاً در عرصه اجتماعی، حضور چندانی ندارند و از مشارکت در فعالیت‌های عمومی مثل فعالیت در نهادها و سازمان‌های بزرگ پرهیز می‌کنند و در هیچ یک از انجمن‌های عام‌المنفعه و داوطلبانه عضو نمی‌شوند. این امر ناشی از فقدان منابع مالی یا تبعیض و امثال آن است.

در سطح خانواده شرایط بسیار دشواری وجود دارد که مسکن نامناسب و بالا بودن نرخ زاد و ولد از جمله آنها است. از جهت مراقبت‌های بهداشتی و دسترسی به خدمات بهداشتی، وضعیت نامساعدی وجود دارد. خدمات درمان و بهداشت بسیار پایین و بی‌کیفیت است. گروه‌های نیازمند به این خدمات که بیشتر شامل کودکان، شیر خوارگان، زنان باردار و سال‌خوردگان می‌شوند، به سبب پایین بودن کیفیت خدمات بهداشتی، دچار مصائب و مشکلات فراوانی هستند. همچنین سوء تغذیه، کمبود کالری و ویتامین‌ها به ویژه در دوره بارداری منجر به بروز معلولیت‌ها و مشکلات جسمی و روانی فراوانی می‌گردد که به طور قطع در آینده شغلی و کسب مهارت افراد تأثیرگذار است.

در بعد فرهنگی می‌توان از افت تحصیل، ترک تحصیل و نداشتن امکانات لازم برای طی مدارج عالی تحصیلی نام برد. جامعه‌شناسان فرهنگ‌گرا با توجه به رابطه مثبت بین وضعیت تحصیلی، درآمد و موقعیت شغلی اظهار می‌دارند که اصولاً طبقه پایین به علت برخورداری از الگوی رفتار خاص، چندان میل و رغبتی به تحصیل از خود نشان نمی‌دهد.

در بعد فردی و روانی، احساس محرومیت، ناکامی، سرخوردگی و امثال آن را می‌توان از پیامدهای فقر دانست و در عرصه اقتصادی، کم‌درآمدی، اشتغال ناقص و پایین بودن دستمزدها به دلیل فقدان مهارت و تجربه کاری از دیگر پیامدهای فقر می‌باشد.

راهکارهای مبارزه با فقر:

مشکل فقر از مسائل بزرگ و ریشه‌دار در حیات بشری است و با وجود تلاش‌های گسترده از سوی دولت‌ها و نیز تلاش‌های بین‌المللی هنوز فقر و تنگدستی بی‌داد می‌کند و جمع بزرگی از انسان‌ها را در بر گرفته است. البته فقر تنها محدود به کشورهای جهان سوم نیست، بلکه عارضه‌ای است که گریبان‌گیر تمام کشورهای جهان است. به طور طبیعی در مبارزه با این پدیده باید دو راهکار در نظر گرفت: راهکارهایی که حالت مسکن و ضربتی دارند و به طور عمده بر رفع و محو آثار و عوارض فقر تأکید دارند و راهکارهایی که بر کارهای بلندمدت متکی هستند و به زمینه‌ها و علل پیدایش فقر توجه دارند.

راهکار کوتاه‌مدت:

از آنجا که چهره فقر بسیار زشت، کریه و خشن است علاوه بر راهکارهای ساختاری و بنیادین که درازمدت می‌باشند، باید از راهبردهای دفعی نیز استفاده جست. فعالیت‌های ضربتی از قبیل کاهش بیکاری، اعطای وام، ساخت مسکن ارزان و حمایت‌های اجتماعی را باید در سر لوحه برنامه‌های دولت و دستگاه‌های دولتی قرار داد. این برنامه‌ها مقطعی و زودگذر می‌باشند و می‌توانند مقداری از شدت آلام و مصائب این طبقه را کم نمایند، اما همان‌طور که مشخص است، این راه حل‌ها نهایی و اصولی تلقی نمی‌شوند و نسبت به شرایط مختلف، هر کدام از اولویت‌هایی برخوردار می‌گردند.

راهکار بلند مدت:

در این راهکار به طور کلی اصلاح ساختارهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی کشور، به منظور کنترل، کاهش و محو فقر اهمیت فراوانی دارند. ساختار اقتصادی ایران به نظر بسیاری از محققان، ساختاری بیمار و مستعد بروز فقر و گسترش آن است. اصلاح نحوه توزیع ثروت و درآمد، اخذ مالیات، مصرف آن و... در راستای احیای تحقق عدالت اجتماعی، از مهم ترین این راهکارها به شمار می آید.

برطبق این رویکرد، توزیع عادلانه درآمد بین مردم، در کنار رشد اقتصادی می تواند موجب کاهش سطح بی عدالتی و فقر شود، زیرا حضور یکی به تنهایی تأثیری در حل مشکل ندارد. در واقع کاهش فقر جهانی، تابع نرخ رشد اقتصادی، تغییر مستقیم درآمد و عادلانه تر شدن توزیع درآمد، در سطح دنیا است. طبق نتایجی که یک مؤسسه تحقیقات کانادایی ارائه کرده است، ثروتمندترین ملت ها سالم ترین آنها نیستند. در مقابل کشورهایی که فاصله طبقاتی در آنها کم باشد، از سلامت بیشتری برخوردارند. از این رو، وضع سیاست های عادلانه در مورد توزیع درآمد، تجارت و دیگر عوامل سازنده مهمترین گام در تحقق عدالت اجتماعی و رفع فقر می باشد و این امر جز با نگاهی کلان و رویکردی جامع به تمامی ساختارهای موجود در جامعه میسر نمی گردد.

اصول حاکم بر برنامه های کاهش فقر:

دسترسی همه افراد جامعه به حداقل نیازهای اساسی، یک حق همگانی و تامین این حق برعهده دولت است. اقدامات حمایتی با اولویت تحت پوشش قرار گرفتن محروم ترین افراد جامعه صورت می گیرد. جهت گیری برنامه های فقرزدایی به گونه ای است که منجر به خروج افراد دارای توانایی کار از پوشش خدمات حمایتی به پوشش بیمه های اجتماعی می شوند و... در این سند، از دیدگاه فقر درآمدی، فقیر به کسی گفته می شود که درآمد او از منابع مختلف برای تامین تمام یا برخی از نیازهای ضروری شامل خوراک، پوشاک، مسکن، بهداشت و آموزش کفایت نکند. همچنین فقر درآمدی، فقر مطلق، فقر شدید (گرسنگی) و فقر قابلیتی از یکدیگر تفکیک شده اند.

اهداف آرمانی برنامه های کاهش فقر:

علاوه بر این، استقرار عدالت اجتماعی، کاهش نابرابری های اجتماعی و اقتصادی، کاهش فاصله دهک های درآمدی و توزیع عادلانه درآمد، کاهش فقر و محرومیت، توانمند سازی فقرا عنوان اهداف آرمانی این سند تلقی شده است.

اهداف کیفی کاهش فقر:

- ۱- بهبود وضعیت تغذیه
- ۲- بهبود سطح دسترسی به خدمات بهداشتی، درمانی و توانبخشی مورد نیاز
- ۳- ارتقای سطح مهارت های زندگی مبتنی بر دانش
- ۴- ارتقای وضعیت مسکن و سرپناه
- ۵- بازگرداندن گروه های آسیب پذیر به حوزه فعالیت های اجتماعی
- ۶- کاهش آسیب های ناشی از مخاطرات طبیعی، سیاسی و اجتماعی به منظور شفاف سازی یارانه های پنهان، جبران اثرات تغییر یارانه ها بر گروه های درآمدی آسیب پذیر، اجرای طرح های فقرزدایی، تقویت رشد اقتصادی توأم با ارتقای شاخص های اجتماعی

ارزیابی وضعیت موجود:

پس از شناخت وضعیت مددجویان تحت پوشش و شناخت سازمانهای حمایتی و نوع خدمات قابل ارائه از سوی آنان و احصاء نوع و میزان همکاری دستگاههای اجرایی استان در زمینه کاهش فقر و تحلیل عوامل درونی و بیرونی آن، لازم است راهبردهای موثر به منظور دستیابی به اهداف سند مشخص شود. این راهبردها بایستی در راستای تقویت نقاط قوت و برطرف نمودن نقاط ضعف و نیز بهره گیری از فرصت ها و از بین بردن تهدیدها در این زمینه تدوین گردد.

با این روش تحلیلی سیستماتیک برای شناسایی نقاط ضعف، قوت، فرصتها و تهدیدها و تدوین استراتژی به منظور بهترین تطابق بین آنها صورت می گیرد. یک استراتژی مناسب قوتها و فرصتها را به حداکثر وضعیها و تهدیدها را به حداقل می رساند.

نقاط قوت :

- ۱- احساس نیاز مدیران دستگاههای حمایتی به تدوین سند کاهش فقر استان
- ۲- در دسترس بودن اطلاعات جامع و کامل از مددجویان تحت پوشش دستگاههای حمایتی
- ۳- ارائه خدمات متنوع از سوی دستگاههای حمایتی بنا به نوع و میزان نیازمندی
- ۴- ارائه خدمات اشتغال و خودکفایی به منظور توانمند سازی خانواده های تحت پوشش
- ۵- مشارکت های گسترده مردمی در زمینه تامین منابع مالی مورد نیاز به منظور توانمند سازی خانواده های

تحت پوشش

نقاط ضعف :

- ۱- عدم استفاده از رویکردهای جدید علمی و تجارب حرفه ای مددکاری اجتماعی در برنامه ریزی و حل مشکلات نیازمندان
- ۲- عدم سطح بندی نیازمندان و ارائه خدمات مشابه و یکسان به درجات مختلف نیازمندی
- ۳- عدم دسترسی به بانک جامع از اطلاعات نیازمندان استان
- ۴- عدم دسترسی به تاثیر خدمات دستگاههای حمایتی در قالب شاخصهای کمی و ملموس
- ۵- نبود ملاکهای علمی و معتبر به منظور تحت پوشش قرار دادن خانواده های نیازمند
- ۶- نبود ملاکهای علمی و معتبر به منظور قطع پرونده های افراد تحت پوشش دستگاههای حمایتی
- ۷- عدم امکان دسترسی به میزان درآمد و داراییهای خانوارهای تحت پوشش
- ۸- عدم تناسب بین میزان کمکهای ارائه شده با نیاز واقعی نیازمندان

فرصتها :

- وجود موسسات خیریه و تشکل های مردمی
- فضای فرهنگی استان با تاکید بر ارزش های دینی و کار و تلاش
- امکانات و پتانسیل های قابل توجه در بخش صنعت و معدن و خدمات
- وجود مراکز علمی دانشگاهی و منابع علمی
- تعامل و همکاری بخش دولتی و خصوصی در تحقق اهداف این سند
- محبوبیت صنایع دستی و محصولات غذایی بومی
- وجود خوشه های صنعتی کاشی و سرامیک و نساجی در منطقه
- اعتقادات مذهبی بالای جامعه
- حمایت مسئولیتی از مقوله های عدالت محور توسط مسئولین استان
- وجود صنایع و معادن متعدد و متنوع
- ضریب شهرنشینی بالا نسبت به میانگین کشور (رتبه ۴)
- جمعیت پائین استان نسبت به کل کشور (رتبه ۲۲)

- نرخ باسوادی بالا نسبت به کل کشور (رتبه ۳)
- جدیت و تلاش دانش آموزان استان در موفقیت در کنکور (۱۶ سال استان یزد رتبه اول)
- جاذبه های گردشگری بالا و سرانه جذب توریست نسبتا بالا

تهدیدها:

- اجرای طرح هدفمندکردن یارانه ها توسط دولت
- ناکارآمدی اطلاعات در شناسایی چالشهای موجود
- کامل نبودن استانداردها، نظام پایش و ارزیابی خدمات
- تعدد مراکز تصمیم گیر و تداخل وظیفه ای
- فقر و توزیع نابرابر درآمدها
- نرخ بالای حوادث
- ضعف نظام بیمه ای و پوشش های اجتماعی
- عدم توجه کافی به رویکردهای پیشگیرانه محرومیت
- مهاجرپذیری بالا (رتبه ۴ کشور)
- افزایش آسیب های اجتماعی بعلت اعتیاد به مواد مخدر
- مقام اول از نظر قرار گرفتن در مسیر طوفان شن در کشور
- بالابودن آمار دیابت
- طلاق و ترک نفقه در استان

تعاریف و مفاهیم عملیاتی

دستگاه اجرایی:

* به مجموعه سازمان ها و نهادهایی که تحت نظارت مستقیم و یا غیر مستقیم دولت و با بودجه و اعتبارات دولتی بخشی و یا کل هزینه های جاری خود را تامین می نمایند .

دستگاه حمایتی :

* به مجموعه سازمان ها و نهادهایی که در راستای رفع محرومیت و فقر زدایی در قالب سازمانهای دولتی و غیر دولتی با رویکرد مشارکت های مردمی و اعتماد سازی به فعالیت می پردازند .

توانمند سازی :

* فرآیندی است که طی آن مجموعه اقدامات و خدماتی با هدف تحقق زندگی عادی با حداقل وابستگی به منابع حمایتی، ارتقاء توانایی ها و مهارت های آموزشی ، اجتماعی و حرفه آموزی به افراد آسیب دیده و یا در معرض آسیب و خانواده آنها ارائه می شود .

مددجوی تحت پوشش:

* به فردی گفته می شود که به علاوه نیازمندی توان تامین حداقل درآمد معیشتی خود را نداشته و بر همین اساس تحت حمایت قرار گرفته است و از امکانات پیش بینی شده بهره مند می باشد .

* به مددجویی گفته می شود که به دلیل همخوانی وضعیت عمومی وی با شرایط پذیرش مندرج در دستورالعمل سازمانهای ذی ربط از امکانات پیش بینی شده بطور مستمر بهره مند شود .

فقر زدایی:

* به مجموعه سیاست هایی که در راستای کاهش فقر و رفع محرومیت به اجراء گذاشته می شود.

خروج از تحت پوشش:

* هرگاه خانواده ای با اشتغال یا دریافت وام خودکفایی یا تسهیلات دیگر، ازدواج، فوت ، مهاجرت عدم استحقاق و مراجعه سرپرست از شرایط حمایتی امداد مطابق دستورالعمل ها و آیین نامه ها خارج می گردد

علت حمایت مددجویان :

* به مجموعه عواملی که به موجب آن مطابق دستورالعمل ها و آیین نامه ها مددجو می تواند از

یک یا چند نمونه از خدمات حمایتی برخوردار گردد.

حمایت های مستمر:

* به بهره مندی فرد یا افراد خانواده از یک یا چند یا تمام خدمات حداقل به مدت یک سال گفته می شود

* مجموعه ای از خدمات و حمایت ها گفته می شود که طبق آیین نامه اجرایی مصوب به خانواده های

تحت حمایت تا رسیدن به اشتغال و خودکفایی اقتصادی و اجتماعی ارائه می شود.

حمایت های غیر مستمر:

* به بهره مندی فرد یا افراد خانواده از یک یا چند یا تمام خدمات حداکثر به مدت یک سال گفته

می شود.

* به مجموعه ای از خدمات و حمایت ها اطلاق می شود که به منظور کاهش یا رفع نیازهای ضروری (مادی و

معنوی) گروه هدف براساس آیین نامه های اجرایی مصوب قابل ارائه می باشد.

جایگاه قانونی تدوین سند کاهش فقر:

۱- اصول سوم، بیست و نهم و چهل و سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

۲- ماده نودوپنج قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

۳- سند چشم انداز بیست ساله نظام جمهوری اسلامی ایران

ضرورت تدوین سند:

۱- فراهم آوردن زمینه قانونی جهت پیاده سازی برنامه های فقرزدایی و توانمند سازی نیازمندان با تعامل

و همکاری سایر دستگاههای اجرایی استان

۲- تبیین جایگاه متولیان فعالیتهای مرتبط با توانمند سازی نیازمندان

۳- روشن نمودن حدود وظایف و اختیارات حوزه های مختلف و تعهدات و تکالیف مربوطه

۴- وضع سیاستها و مقررات اجرایی به منظور پیشبرد اهداف توانمند سازی نیازمندان

۵- نظاممند نمودن فعالیتهای فقرزدایی به منظور انسجام بخشی و جلوگیری از اقدامات پراکنده و غیر برنامه ای

اهداف تدوین سند کاهش فقر:

الف) هدفهای اصلی

۱- تهیه و تدوین نظام جامع خدمات رسانی و ساماندهی امور نیازمندان با رویکرد توانمند سازی آنان توسط

دستگاههای حمایتی با همکاری دستگاههای اجرایی استان

۲- حفظ و ارتقاء کرامت انسانی نیازمندان و خدمت گیرندگان

ب) هدفهای فرعی

- ۱- فراهم آوردن زمینه های اصلاح و بهبود روشهای ارائه خدمات به نیازمندان
- ۲- افزایش بهره وری دستگاهها در ارائه خدمات به نیازمندان
- ۳- ایجاد شرایط و زمینه های لازم جهت کاهش تدریجی مددجویان مستمری بگیر تحت پوشش دستگاههای

حمایتی

- ۴- زمینه سازی برای انسجام و هماهنگی بیشتر در بین دستگاههای حمایتی و اجرایی استان
- ۵- فراگیری و پاسخگویی به نیازهای مددجویان به منظور ایجاد فرصتهای برابر با سایر اقشار جامعه
- ۶- ایجاد زمینه بروز تواناییهای خانواده های تحت پوشش در جهت توانمند سازی آنان

برنامه های توانمند سازی نیازمندان :

تاکید سند کاهش فقر بر توانمند سازی نیازمندان مستمری بگیر تحت پوشش دستگاههای حمایتی استان می باشد که مقرر است با مبادله موافقتنامه با دستگاههای اجرایی استان این مهم محقق گردد. اصولاً دولتها زمانی خدمتگذار واقعی شهروندان خود به ویژه قشر فقیر خواهند بود که :

- ۱- ادارات عمومی سیاستهای مصوب را بطور صحیح به اجرا گذاشته ،نسبت به ارباب رجوع پاسخگو بوده و احساس مسوولیت نمایند.
- ۲- با فساد و کارشکنی مبارزه نموده و اقتدار دولت در راستای توزیع مجدد منابع و نیروها برای ارائه خدمات سودمند به فقرا و نیازمندان را

هدایت نمایند

- ۳- نظام های قانونمند، تقویت عدالت اجتماعی را موجب گردند و قشر فقیر همواره به آن دسترسی داشته باشند.
- ۴- نسبت به طراحی سازوکارهای غیرمتمرکز به منظور جلب گسترده مشارکت مردمی برای ارائه خدمات عمومی اقدامات موثر صورت گیرد.

- ۵- امکان رشد موسسات و انجمن های حمایت از فقرا و تقویت ظرفیت اقتصادی، اجتماعی و سیاسی آنها از سوی دولت اقدامات موثر صورت گیرد. و نسبت به حاکمیت قانون اصرار ورزند.

نقش سازمان/اداره در تحقق برنامه های سند کاهش فقر استان	نام سازمان / اداره
* هماهنگی ، سازماندهی و ایجاد تمهیدات لازم جهت اجرایی شدن مفاد سن سند کاهش فقر * اهتمام لازم در سازماندهی موسسات خیریه به منظور ارائه خدمت مطلوب و هدفمند به محرومین شناسایی شده * مساعدت در ایجاد نرم افزار جامع به منظور تهیه بانک اطلاعات محرومین * اهتمام لازم در خصوص برگزاری منظم ستاد زکات استان * تخصیص و تأمین به موقع اعتبار معادل پروژه های زکات به دهیاری ها * الزام دستگاههای مرتبط جهت ارائه آمار و اطلاعات شغلی به تفکیک هر شهرستان مشتمل بر وضعیت فعلی مشاغل موجود و نیاز های آینده * حمایت جدی از فعالیت های خود اشتغالی مددجویان * ایجاد زمینه لازم در برخورداری فرزندان تحت پوشش مددجویان از فرصت های شغلی ایجادشده در بخش خصوصی * اتخاذ رویکرد توانمندسازی و مشارکت محلی در زمینه هدفمند نمودن فعالیت های حمایتی * همکاری در زمینه شناسایی خانوار زیر خط فقر مطلق در سطح استان * ایجاد تمهیدات لازم جهت اجرای طرح جامع توانمندسازی زنان سرپرست خانوار و افراد بی سرپرست با اولویت کودکان یتیم * پیگیری و اجرایی نمودن قوانین موجود در جهت حمایت از نیازمندان	استانداری

نقش سازمان/اداره در تحقق برنامه های سند کاهش فقر استان	نام سازمان / اداره
* همکاری در زمینه برگزاری دوره های آموزشی مددجویان * همکاری در زمینه اجرای طرح های مشارکت های مردمی از جمله جشن عاطفه ها ، نیکوکاری و احسان دانش آموز و ... * ترویج فرهنگ انفاق و احیاء زکات در بین دانش آموزان * اولویت بهره گیری از مددجویان در زمینه امور خدماتی و مشاغل مورد نیاز آن سازمان در حد امکان * شناسایی و معرفی دانش آموزان یتیم و نیازمند و جذب حامی برای آنها * همکاری در زمینه استفاده امداد از تجارب و خدمات بخش مشاوره و مددکاری * پذیرش مددجویان متقاضی ارائه خدمات روانشناختی ، مشاوره ای، تحصیلی و خانوادگی	سازمان آموزش و پرورش
* ترویج فرهنگ زکات در بین کشاورزان و همکاری در زمینه احیای این سنت حسنه اسلامی * تخصیص اعتبارات و تسهیلات بانکی به مددجویان زیر پوشش مجری طرح های کشاورزی و دامپروری * همکاری در شناسایی و واگذاری اراضی مستعد به مددجویان برای اجرای طرح های کشاورزی ، دام و آبزیان * مساعدت در بخش ترویج و اجرای دوره های آموزشی برای مددجویان در بخش کشاورزی * مساعدت در ارائه خدمات حمایتی کارشناسی و فنی مرتبط به مددجویان * مساعدت در صدور پروانه کسب و مجوز فعالیت برای حرف روستایی یا موارد ضروری دیگر * طراحی و ارائه روشهای لازم در زمینه افزایش بهره وری درآمد روستائیان خصوصا قشر نیازمند	سازمان جهاد کشاورزی

نقش سازمان/اداره در تحقق برنامه های سند کاهش فقر استان	نام سازمان / اداره
* تبلیغات مستمر و اثربخش به منظور اشاعه فرهنگ انفاق، زکات، احسان و نیکوکاری * شرکت گسترده در برنامه های ستاد احیاء زکات و تهیه و پخش برنامه های ویژه خصوصا در فصل برداشت محصولات مشمول زکات * اطلاع رسانی در زمینه خدمات و فعالیت های امداد بعنوان نهاد انقلابی و یادگار ماندگار امام راحل (ره) و حامی محرومین بمنظور اطلاع رسانی و اعتماد سازی و توسعه مشارکت های مردمی * همکاری لازم در زمینه تبلیغ سنت حسنه انفاق، پرداخت وجوهات شرعی از جمله خمس، زکات و اثرات مثبت آن در جامعه اسلامی از طریق روحانیت معظم * همکاری در زمینه های اجرای طرح های آموزشی افراد تحت پوشش از قبیل : طرح فلاح، آموزش خانواده و... با استفاده از روحانیون و مربیان مجرب * همکاری در زمینه دین باوری به خصوص اشاعه فرهنگ نماز در بین خانواده های تحت پوشش * معرفی فعالیت ها و خدمات امداد به مردم بعنوان نهاد انقلابی حامی محرومین توسط وعاظ محترم به منظور اطلاع رسانی و اعتماد سازی و توسعه مشارکت های مردمی	سازمان تبلیغات اسلامی
* اختصاص تسهیلات ویژه به مددجویان تحت حمایت دائم و موقتی خصوصا قرض الحسنه * تسهیل در امور پرداخت وام به مددجویان از قبیل ضامن، موجودی، افتتاح حساب، رفع محدودیت سنی و زمان پرداخت و.... * ارائه تسهیلات لازم جهت ایجاد اشتغال برای مددجویان (پرداخت وام های کم بهره و بلند مدت) * همکاری در اجرای مصوبه هیئت محترم دولت مرتبط به طرح بهسازی و مقاوم سازی مسکن روستایی بویژه پذیرش ضمانت زنجیره ای	شورای هماهنگی امور بانکها

نام سازمان / اداره	نقش سازمان/اداره در تحقق برنامه های سند کاهش فقر استان
بنیاد مسکن انقلاب اسلامی	* اولویت مددجویان تحت پوشش در برخورداری از تسهیلات طرح مقاوم سازی مسکن روستایی * همکاری در آزادسازی مراحل مختلف پرداخت وام مقاوم سازی مسکن روستایی * واگذاری زمین مناسب جهت احداث مسکن مددجویان تحت پوشش * همکاری در زمینه تامین مصالح ساختمانی و صدور پروانه ساخت مددجویان
شرکت آب و فاضلاب	* معافیت مددجویان تحت پوشش از پرداخت هزینه های انشعاب یا ایجاد تسهیلات لازم در این زمینه
شرکت برق منطقه ای	* معافیت مددجویان تحت پوشش از پرداخت هزینه های انشعاب یا ایجاد تسهیلات لازم در این زمینه
شرکت گاز	* معافیت مددجویان تحت پوشش از پرداخت هزینه های انشعاب یا ایجاد تسهیلات لازم در این زمینه
سازمان آموزش فنی و حرفه ای	* برگزاری کلاس های آموزشی فنی و حرفه ای ویژه مددجویان و فرزندان آنان * بخشودگی مددجویان از حق آزمون و صدور گواهینامه فنی * تأمین مربی و برگزاری دوره های سیار * اولویت مددجویان و فرزندان آنان در استفاده از مراکز و خوابگاههای شبانه روزی فنی و حرفه ای * همکاری در بخش آموزش همکاران بمنظورتوانمندسازی آنان برای ارائه خدمات بهتر به محرومین
بسیج سازندگی	* پشتیبانی و همکاری در مناسبت های ویژه (جشن نیکوکاری، عاطفه ها، اطعام محرومین، عضویت در هسته های مردمی) * همکاری، مشارکت و تامین نیروهای مورد نیاز در اجرای طرح های مختلف خدمت رسانی به محرومین * شناسایی ایتم و نیازمندان و معرفی حامیان و خیرین به منظور مساعدت به محرومین * توزیع اقلام و کالاهای ضروری بین مددجویان و اقشار نیازمند * همکاری و مشارکت و تامین نیروی انسانی مورد نیاز جهت ساخت مسکن مددجویان روستایی

نام سازمان / اداره	نقش سازمان/اداره در تحقق برنامه های سند کاهش فقر استان
اداره کل راه و شهرسازی	* همکاری لازم در زمینه تامین مسکن مددجویان و اولویت آنان در بهره گیری از تسهیلات و فرصت های پیش آمده * واگذاری زمین مناسب جهت احداث مسکن محرومین * پرداخت رایانه های بخش مسکن اجاره ای به شرکت تعاونی های مهر ویژه مددجویان تحت پوشش دستگاههای حمایتی
سازمان ملی جوانان	* استفاده بهینه از استعدادها و توانائیهای جوانان تحت پوشش در عرصه های مختلف بمنظور توانمندی آنان * ترویج فرهنگ انفاق و نועدوستی در بین جوانان و شناسایی و هدایت جوانان داوطلب خدمت در زمینه حمایت از محرومین * استفاده از نیروهای سازمان ملی جوانان در زمینه جذب کمکهای مردمی بویژه در جشن عاطفه ها و نیکوکاری * همکاری در جهت شناسایی ایتم نیازمندی جذب حامی برای آنان * اولویت مددجویان در استفاده از اعتبارات ظرفیت های آموزشی و مشاوره ای سازمان * همکاری و مساعدت در زمینه توانمند سازی جوانان تحت پوشش خصوصا مسائل آموزشی، تربیتی و پرورشی * حمایت مادی و معنوی به نیازمندان از طریق داوطلبان و همیاران دستگاههای حمایتی * ارائه کارهای تحقیقاتی و پژوهشی در زمینه کاهش فقر
دانشگاه علوم پزشکی	* اعمال تخفیف کلی در شهریه دانشجویان تحت حمایت امداد * همکاری و مساعدت در ارائه خدمات پزشکی و بیمارستانی به مددجویان امداد * همکاری و مشارکت در ارائه خدمات حمایتی به افراد دچار سوء تغذیه بویژه کودکان زیر ۶ سال و زنان باردار، شیرده و سالمندان * همکاری در زمینه ارائه خدمات به بیماران خاص و صعب العلاج * همکاری و مشارکت در بهبود وضعیت بهداشت خانواده های تحت حمایت

نام سازمان / اداره	نقش سازمان/اداره در تحقق برنامه های سند کاهش فقر استان
اداره کل، تعاون، کار و رفاه اجتماعی	* اولویت مددجویان در بهره گیری از فرصت ها و تسهیلات در زمینه اشتغال * همکاری در زمینه ایجاد تمهیدات لازم جهت ایجاد فرصت شغلی برای محرومین * همکاری و حمایت از مددجویان در تشکیل تعاونی * مساعدت در پرداخت تسهیلات برای اجرای طرح های تعاونی مددجویان
اداره کل صنعت، معدن و بازرگانی	* همکاری در تأمین مایحتاج ضروری افراد تحت پوشش * مساعدت در صدور مجوز های کسب مددجویان تحت پوشش * همکاری و مساعدت در اعلام ظرفیت های خالی نیروی انسانی شرکت ها و بنگاه های زود بازده به منظور اشتغال مددجویان و خود کفایی آنان * شناسایی و در اختیار قرار دادن آمار شرکت ها و بنگاه های زود بازده اقتصادی به منظور ایجاد اشتغال پایدار برای مددجویان
اداره کل اوقاف و امور خیریه	* تخصیص بخشی از وقفیات قابل مصرف در زمینه فقرزدایی به محرومین تحت پوشش امداد * همکاری در زمینه تأمین مسکن مددجویان فاقد مسکن و تعمیرات ساختمانی مددجویان * همکاری در زمینه تهیه و توزیع کالاهای اساسی و ضروری نیازمندان * فراهم نمودن زمینه کاری برای فرزندان خانواده های تحت حمایت * استفاده از ظرفیت ها در رابطه با طرح اکرام، اطعام، کمک های نقدی و غیر نقدی * ساماندهی مؤسسات داوطلبانه اصناف و بازاریان با رویکرد بهبود فعالیتهای مشارکت جویانه و ارائه خدمت مطلوبتر و هدفمند به مددجویان * شناسایی ایتم و جذب حامی از سوی اصناف و بازاریان برای آنان * کمک به تأمین مواد لازم جهت تهیه سبد مطلوب غذایی گروه های خاص خصوصاً کودکان و مادران نیازمند که دچار سوء تغذیه می باشند
شورای اسلامی شهر	* همکاری در زمینه تبلیغ و ترویج فرهنگ انفاق و نیکوکاری در جامعه * مساعدت و همکاری در زمینه رفع مشکلات محرومین * همکاری در زمینه شناسایی محرومان و نیازمندان واقعی

نام سازمان / اداره	نقش سازمان/اداره در تحقق برنامه های سند کاهش فقر استان
مجامع امور صنفی	* مساعدت در زمینه تهیه و توزیع اقلام و کالاهای اساسی مورد نیاز مددجویان * همکاری و مساعدت در زمینه صدور پروانه کسب مددجویان و اعمال معافیت های مربوطه
بسیج اصناف و بازاریان	* همکاری و مساعدت در زمینه توانمند سازی مددجویان خصوصا آموزش و اشتغال * فراهم آوردن زمینه همکاری و مشارکت بخش خصوصی خصوصا شرکت ها و کارخانجات در زمینه ارائه خدمت بهتر به محرومین
سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	* حمایت از مددجویان در زمینه اشتغال خصوصا در بخش صنایع دستی * مساعدت و همکاری در خصوص آموزش مددجویان به ویژه در زمینه صنایع دستی * مساعدت در زمینه تعمیر و بازسازی منازل مددجویی که در بافت قدیمی و تاریخی سکونت دارند * بستر سازی و مشارکت در ابعاد فضای کسب و کار و فضای فروشگاه و فروش تولیدات صنایع دستی مددجویان * امکان اختصاص چند غرفه در نمایشگاه های تخصصی - منطقه ای و سراسری به مددجویان * ارائه مجوز های قانونی به کارگاه های مددجویان فعال در بخش صنایع دستی
اداره کل دامپزشکی	* همکاری و مساعدت در خصوص پلاک کوبی و تست دام های مددجویی * همکاری و مساعدت در زمینه واکسیناسیون و درمان دام های مددجویان * اجرای برنامه های آموزشی بهداشتی و پیشگیری برای مددجویان
مجمع اقتصادی کمیته امداد امام	* به کارگیری مددجویان در مراکز تولیدی و خدماتی که نیاز به نیروی کارگری دارند * مشارکت در تامین مسکن مددجویان فاقد مسکن
اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی	* همکاری در زمینه برگزاری جشنها و مراسمات * همکاری در زمینه تجهیز و توسعه کتابخانه های کانونهای فرهنگی امداد * همکاری در زمینه آموزش دانش آموزان و دانشجویان مستعد در زمینه های هنری و فرهنگی * حمایت از دانش آموزان و دانشجویان هنرمند تحت حمایت * برنامه ریزی و اجرای برنامه های فرهنگی، هنری و تبلیغاتی برای انعکاس مناسب فعالیتها و برنامه های امداد

راهبردهای توانمندسازی نیازمندان:

الف) راهبردهای ایجاد اشتغال:

- ۱- ایجاد اشتغال مولد جهت اقشار نیازمند از طریق بنگاههای کوچک اقتصادی و زودبازده
- ۲- طرح آموزشهای فنی و حرفه ای جهت مددجویان تحت پوشش دستگاههای حمایتی
- ۳- توسعه فعالیتهای کارورزی به منظور جذب فارغ التحصیلان در بازار کار
- ۴- ایجاد بازارچه های محلی در جهت فروش محصولات تولیدی و صنایع دستی و خانگی مددجویان
- ۵- ایجاد مراکز مشاوره اشتغال و کاریابی
- ۶- آموزش صنایع دستی به مددجویان و اولویت قائل شدن مرکز دانشگاهی در جذب دانشجویان در رشته های تحصیلی مرتبط

- ۷- ایجاد مراکز تعاونی جهت ایجاد مشاغل پایدار
- ۸- پرداخت حق بیمه کارفرما در صورت جذب مددجویان در کارگاههای صنعتی
- ۹- پرداخت تسهیلات بانکی به کارگاههای صنعتی به منظور ظرفیت سازی در صورت جذب مددجویان
- ۱۰- اعطای بخشودگیهای قانونی به منظور تشویق کارآفرینان به جذب مددجویان تحت پوشش
- ۱۱- ایجاد درس کار و کرافرینی به منظور توسعه فرهنگ کاروتلاش در مدارس و دانشگاهها
- ۱۲- ایجاد زمینه لازم جهت توسعه صادرات محصولات خودکفایی نیازمندان با همکاری صادرکنندگان
- ۱۴- نظارت فنی و کارشناسی بر طرحهای اشتغالزایی محرومین جهت استمرار وموفقیت طرحها
- ۱۵- بیمه تولیدات ومحصولات خودکفایی اقشار نیازمند
- ۱۶- خرید تضمینی محصولات کشاورزی و دامی مددجویان

ب) راهبردهای غیر از ایجاد اشتغال

- ۱- تشکیل صندوق پس انداز محرومین با ملحوظ نمودن کمک های دولت
- ۲- استفاده موثر از خدمات خیرین در زمینه های مختلف ایجاد مسکن، درمان، ازدواج، فرهنگی و.....
- ۳- استفاده از ظرفیتهای بالقوه بازار سرمایه به منظور خرید سهام شرکتهای سودده جهت نیازمندان
- ۴- هدفمند نمودن یارانه های دولتی به منظور ایجاد زمینه کسب درآمد خانواده های نیازمند
- ۵- توسعه داراییهای مددجویان به منظور کسب ثروتهای مشروع نظیر توسعه فضای مسکونی ویا تجاری جهت کسب اجاره بها
- ۶- درمان بیماریهای مزمن افراد خانواده های تحت پوشش به منظور کسب توانایی لازم به منظور اشتغال

۷- کاهش وابستگی افراد تحت پوشش دستگاههای حمایتی از طریق عدم ارائه خدمات مستمر

۸- برابر سازی فرصت تحصیل، آموزش و اشتغال برای تمام اقشار جامعه بویژه نیازمندان از طریق آشنا نمودن

آنان با حقوق شهروندی

۹- تعمیم بیمه های اجتماعی از طریق حمایتهای دولتی به منظور ایجاد امنیت پایدار جهت نیازمندان

۱۰- افزایش نقش نیازمندان در فعالیتهای جمعی و مشارکتی و تصمیم گیریها جامعه به منظور خودباوری

ورشد عمومی آنها

۱۱- برنامه ریزی به منظور کاهش آسیب های ناشی از بلایای طبیعی بر زندگی اقشار نیازمند

۱۲- ایجاد تنوع درآمدی جهت خانوار های نیازمند از طریق پیش بینی سبد درآمدی

راهکار پیشنهادی به منظور تحقق سند کاهش فقر استان :
به منظور اجرایی نمودن سند کاهش فقر با محوریت توانمند سازی مددجویان مستمری بگیر دستگاههای حمایتی استان پیشنهاد می گردد ستاد اجرایی سند کاهش فقر متشکل از سازمانهای حمایتی دولتی و غیر دولتی به شرح ذیل تشکیل گردد.

اهداف تشکیل ستاد اجرایی سند کاهش فقر :

- ۱) مبادله توافقنامه ها فی ما بین دستگاههای اجرایی و حمایتی
- ۲) ارزیابی و پایش میزان پیشرفت و دستیابی به اهداف تعیین شده
- ۳) تحقق اهداف سند در راستای توانمند سازی محرومین
- ۴) حذف موازی کاری ها در راستای ارائه خدمات منسجم و بهینه
- ۵) ارتقاء کیفیت خدمات همراه با تنوع
- ۶) اعتماد سازی همراه جلب حمایتهای سازمانها دولتی و غیر دولتی
- ۷) شناسایی نیازمندان واقعی و ایجاد بانک اطلاعات آنان
- ۸) تعامل با دستگاههای حمایتی به منظور ارائه خدمات بهینه
- ۹) استفاده از تجارب سایر دستگاهها حمایتی دولتی و غیر دولتی
- ۱۰) استفاده حداکثری از امکانات موجود در استان با کمک سایر دستگاهها
- ۱۱) ارزیابی وضعیت موجود و ارائه راهکارهای کوتاه مدت و بلند مدت
- ۱۲) پیشگیری از بروز آسیب های اجتماعی ناشی از فقر
- ۱۳) فقر زدایی و زدودن چهره فقر از سطح استان

۱۴) انجام اقدامات لازم به منظور ارایه طرحها و لوایح قانونی از مجاری قانونی

اعضاء پیشنهادی ستاد اجرایی سند کاهش فقر استان

عبارتند از :

- (۱) استانداری
- (۲) سازمان آموزش و پرورش
- (۳) سازمان جهاد کشاورزی
- (۴) شورای هماهنگی امور بانکها
- (۵) بنیاد مسکن انقلاب اسلامی
- (۶) سازمان آموزش فنی و حرفه ای
- (۷) اداره کل راه و شهرسازی
- (۸) دانشگاه علوم پزشکی
- (۹) اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی
- (۱۰) اداره کل صنعت، معدن و بازرگانی
- (۱۱) مجامع امور صنفی
- (۱۲) اداره کل دامپزشکی
- (۱۳) اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی
- (۱۴) سازمان تبلیغات اسلامی
- (۱۵) سازمان ملی جوانان
- (۱۶) سازمان بهزیستی
- (۱۷) کمیته امداد امام خمینی (ره)

ستاد اجرایی سند کاهش فقر در راستای اجرایی نمودن اهداف تعیین شده اقدام به تشکیل دو کمیته تخصصی می نماید:

(۱) کمیته فرهنگی - اجتماعی

(۲) کمیته اشتغالزایی و اقتصاد خانوار

هدف اصلی از تشکیل کمیته های مزبور توانمندسازی و ارتقاء عزت نفس و ایجاد اشتغال و افزایش درآمد جامعه هدف می باشد.

تشکیل کمیته فرهنگی و اجتماعی در جهت اصلاح زیر ساختارهای فرهنگی و تقویت روحیه کار و تلاش، خودباوری، شکوفایی و ارتقاء سطح فرهنگی در راستای کشف توانایی ها و شکوفایی استعدادهای مددجویان می باشد.

اهداف کمیته فرهنگی اجتماعی :

- ۱) تقویت فعالیت های فرهنگی با توجه به سیره ائمه معصومین علیه السلام در رابطه با کار و تلاش
- ۲) انجام امور فرهنگی در رابطه با شناسایی، ارتقاء و شکوفایی استعداد های مددجویان
- ۳) ارائه فعالیت های اورژانس اجتماعی به منظور کاهش آسیب های ناشی از فقر
- ۴) تبادل دیدگاه های اساتید و مشاورین در رابطه با حل مسائل اجتماعی استان
- ۵) تغییر نگرش نسبت به اشتغال و القاء ارزش هایی با تاکید بر روحیه خودباوری و خودشکوفایی
- ۶) تغییر نگرش و باور های مددجویان و حذف و کم رنگ نمودن خرده فرهنگ های ضد ارزشی (بی تفاوتی نسبت به آینده و تقدیر گرایی)
- ۷) ترویج فرهنگ کار و تلاش

اهداف کمیته اشتغال زایی و اقتصاد خانوار :

- ۱) ایجاد اشتغال از طریق بنگاه های زود بازده اقتصادی در سطح استان
- ۲) جذب سرمایه گذاری به منظور ایجاد اشتغال پایدار
- ۳) اعطای تسهیلات به صورت گروهی و کارگاهی
- ۴) ارائه آموزش های تخصصی و اشتغال زا
- ۵) شناسایی ظرفیت های شغلی استان
- ۶) استفاده حداکثری از توان و ظرفیت سازمانها و نهاد های دولتی و غیر دولتی
- ۷) ایجاد اشتغال های مبتنی بر توانمند سازی و خودکفایی
- ۸) ایجاد اشتغال های گروهی و کارگاهی با هدف سرمایه گذاری منسجم، زود بازده و مولد
- ۹) مشاوره و هدایت شغلی مددجویان به منظور نیل به خودکفایی

اعضاء پیشنهادی کمیته فرهنگی و اجتماعی :

- ۱- استانداری یزد
- ۲- سازمان تبلیغات اسلامی
- ۳- دانشگاه یزد
- ۴- اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی
- ۵- سازمان آموزش و پرورش
- ۶- کمیته امداد امام خمینی (ره) استان یزد
- ۷- سازمان بهزیستی
- ۸- صدا و سیما
- ۹- دانشگاه آزاد
- ۱۰- دانشگاه یزد
- ۱۱- شهرداری یزد

- اعضاء پیشنهادی کمیته اشتغال زایی و اقتصاد خانوار:
- ۱- استانداری یزد
 - ۲- سازمان جهاد کشاورزی
 - ۳- اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی
 - ۴- نمایندگی سرپرستی شعب بانکها
 - ۵- اداره کل صنعت، معدن و بازرگانی
 - ۶- سازمان آموزش فنی و حرفه ای
 - ۷- کمیته امداد امام خمینی (ره) استان یزد
 - ۸- سازمان بهزیستی
 - ۹- بنیاد مسکن
 - ۱۰- اداره کل راه و شهرسازی
 - ۱۱- دانشگاه علوم پزشکی

*** برآورد هزینه های اجراء سند کاهش فقر استان**

۱- هزینه های مطالعات و تحقیقات	۲۰۰ میلیون ریال
۲- تهیه اسناد و مبادله توافقنامه ها	۳۰ میلیون ریال
۳- پایش، اندازه گیری سند	۵۰ میلیون ریال
۴- تشکیل بانک اطلاعاتی	۱۲۰ میلیون ریال
۵- برگزاری سمینارها و کارگاههای آموزشی	۱۰۰ میلیون ریال
جمع کل هزینه ها	۵۰۰ میلیون ریال

تصویر وضعیت مددجویان در پایان برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

۱- کاهش ۵۰ درصد از مددجویان تحت پوشش زیر شصت سال که در پایان سال ۱۳۸۹ تحت پوشش قرار داشته اند.

۲- تأمین مسکن مددجویان فاقد مسکن واجد شرایط بطوریکه مددجویان تحت پوشش و مشمول خدمات مستمر با جمعیت ۲ نفره و بالاتر، با توجه به عرف منطقه محل سکونت، دارای مسکن مناسب باشند.

۳- شناسایی مددجویان مستعد و متقاضی کار و ایجاد اشتغال برای آنان بگونه ای که زمینه اشتغال ۸۵ درصد از مددجویان مستعد و قادر به کار فراهم گردیده یا به نوعی از طریق کاریابی مشغول به کار گردند.

۴- برگزاری دوره های آموزشی مهارت های زندگی بگونه ای که تمامی مددجویان سرپرست خانوار کمتر از ۶۰ سال، آموزش های مورد نیاز را در زمینه مهارت های زندگی فرا گیرند .

۵- سوادآموزی مددجویان بیسواد لازم التعلیم بگونه ای که ۱۰۰ درصد از آنان در دوره های آموزشی نهضت سواد آموزی ثبت نام و با سواد شوند .

۶- ترویج سنت های حسنه اسلامی و جذب مشارکت های مردمی بگونه ای که درآمد های شهرستان در دوره پنج ساله نسبت به دوره مشابه ۲۰۰ درصد رشد داشته باشد .

۷- شناسایی نیروهای افتخاری و داوطلب خدمت در امر مدرسانی به محرومین و جذب و بهره گیری از آنان به میزان ۲ درصد جمعیت منطقه و ایجاد بانک اطلاعات آنان.

۸- آموزش مهارت های شغلی و حرفه ای ویژه فرزندان مددجو بطوریکه ۷۵ درصد از دانش آموزان مقطع متوسطه دارای مهارت حرفه ای شوند.

۹- برگزاری دوره های کار با رایانه ویژه دانش آموزان تحت پوشش به گونه ای که ۷۵ درصد از دانش آموزان مقطع راهنمایی و متوسطه دارای مهارت کار با رایانه باشند .

تبصره : منظور از مددجویان خانواده هایی هستند که در پایان سال ۱۳۸۹ شناسایی شده و

اطلاعات آنان در سیستم امداد استان به ثبت رسیده است.

برنامه توانمندسازی و کاهش خانوار مستمری بگیر زیر ۶۰ سال طی پنجساله ۱۳۹۰-۱۳۹۴
(جدول شماره یک)

ردیف	سال نام شهرستان	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴
۱	اردکان	۲۱۲	۱۸۹	۱۶۵	۱۴۲	۱۱۸
۲	بافق	۱۳۴	۱۱۹	۱۰۴	۸۹	۷۵
۳	تفت	۳۸۲	۳۳۹	۲۹۷	۲۵۴	۲۱۲
۴	مهریز	۳۹۱	۳۴۷	۳۰۴	۲۶۰	۲۱۷
۵	میبد	۲۴۶	۲۱۸	۱۹۱	۱۶۴	۱۳۷
۶	ابركوه	۲۳۴	۲۰۸	۱۸۲	۱۵۶	۱۳۰
۷	خاتم	۲۹۰	۲۵۸	۲۲۵	۱۹۳	۱۶۱
۸	بهباد	۱۳۵	۱۲۰	۱۰۵	۹۰	۷۵
۹	صدوق	۱۶۱	۱۴۳	۱۲۵	۱۰۷	۹۰
۱۰	طبس	۵۳۱	۴۷۲	۴۱۳	۳۵۴	۲۹۵
۱۱	یزد	۲۲۲۹	۱۹۸۲	۱۷۳۴	۱۴۸۶	۱۲۳۹
جمع		۴۹۴۵	۴۳۹۵	۳۸۴۵	۳۲۹۵	۲۷۴۷

برنامه تامین مسکن خانوارهای فاقد مسکن طی پنجساله ۱۳۹۰-۱۳۹۴
(جدول شماره دو)

ردیف	سال نام شهرستان	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴
۱	اردکان	۱۴	۱۴	۱۴	۱۴	۱۴
۲	بافق	۶	۶	۶	۶	۶
۳	تفت	۹	۹	۹	۹	۹
۴	مهریز	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲
۵	میبد	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱
۶	ابركوه	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲
۷	خاتم	۱۹	۱۹	۱۹	۱۹	۱۹
۸	بهباد	۲۳	۲۳	۲۳	۲۳	۲۳
۹	صدوق	۶	۶	۶	۶	۶
۱۰	طبس	۴۳	۴۳	۴۳	۴۳	۴۳
۱۱	یزد	۴۵	۴۵	۴۵	۴۵	۴۵
	جمع	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰

برنامه ایجاد اشتغال طی پنجساله ۱۳۹۰-۱۳۹۴
(جدول شماره سه)

ردیف	سال نام شهرستان	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴
۱	اردکان	۲۷۹	۳۰۷	۳۳۷	۳۷۱	۴۰۸
۲	بافق	۱۱۱	۱۲۲	۱۳۴	۱۴۷	۱۶۲
۳	تفت	۲۴۲	۲۶۶	۲۹۳	۳۲۲	۳۵۴
۴	مهریز	۴۳۱	۴۷۴	۵۲۱	۵۷۳	۶۳۰
۵	میبد	۱۷۶	۱۹۴	۲۱۳	۲۳۵	۲۵۸
۶	ابركوه	۲۷۹	۳۰۷	۳۳۷	۳۷۱	۴۰۸
۷	خاتم	۴۷۲	۵۱۹	۵۷۰	۶۲۷	۶۹۰
۸	بهباد	۱۰۳	۱۱۳	۱۲۴	۱۳۶	۱۵۰
۹	صدوق	۱۶۴	۱۸۰	۱۹۸	۲۱۸	۲۴۰
۱۰	طَبس	۴۷۲	۵۱۹	۵۷۰	۶۲۷	۶۹۰
۱۱	یزد	۱۳۷۴	۱۵۱۱	۱۶۶۲	۱۸۲۷	۲۰۱۰
جمع		۴۱۰۰	۴۵۱۰	۴۹۶۰	۵۴۵۵	۶۰۰۰

برنامه آموزش مهارت‌های زندگی طی پنج‌ساله ۱۳۹۰-۱۳۹۴
(جدول شماره چهار)

ردیف	سال نام شهرستان	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴
۱	اردکان	۶۳	۶۳	۶۳	۶۴	۶۴
۲	بافق	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۱	۱۰۱	۱۰۱
۳	تفت	۱۶۰	۱۶۱	۱۶۱	۱۶۱	۱۶۱
۴	مهریز	۱۹۱	۱۹۱	۱۹۲	۱۹۲	۱۹۲
۵	میبد	۱۱۷	۱۱۷	۱۱۸	۱۱۸	۱۱۸
۶	ابركوه	۱۱۰	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱
۷	خاتم	۱۸۰	۱۸۰	۱۸۰	۱۸۰	۱۸۱
۸	بهباد	۸۵	۸۵	۸۶	۸۶	۸۶
۹	صدوق	۶۶	۶۶	۶۷	۶۷	۶۷
۱۰	طبس	۲۸۹	۲۸۹	۲۹۰	۲۹۰	۲۹۰
۱۱	یزد	۷۲۵	۷۲۵	۷۲۵	۷۲۵	۷۲۵
جمع		۲۰۸۶	۲۰۸۸	۲۰۹۴	۲۰۹۵	۲۰۹۶

برنامه محو یسوا دی طی پنجساله ۱۳۹۰-۱۳۹۴
(جدول شماره پنج)

ردیف	سال نام شهرستان	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴
۱	اردکان	۲۲	۲۳	۰	۰	۰
۲	بافق	۱۸	۱۸	۰	۰	۰
۳	تفت	۵۱	۵۱	۰	۰	۰
۴	مهریز	۵۱	۵۲	۰	۰	۰
۵	میبد	۱۱	۱۱	۰	۰	۰
۶	ابركوه	۳۹	۳۹	۰	۰	۰
۷	خاتم	۷۳	۷۴	۰	۰	۰
۸	بهباد	۲۲	۲۲	۰	۰	۰
۹	صدوق	۱۹	۲۰	۰	۰	۰
۱۰	طبس	۲۰۸	۲۰۸	۰	۰	۰
۱۱	یزد	۱۴۸	۱۴۸	۰	۰	۰
جمع		۶۶۲	۶۶۶			

برنامه جذب مشارکتهای مردمی طی پنجساله ۱۳۹۰-۱۳۹۴
(جدول شماره شش)

ردیف	نام شهرستان	سال	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴
۱	اردکان		۹۱۵۱۸۵۵	۱۱۴۳۹۸۱۹	۱۴۲۹۹۷۷۳	۱۷۸۷۴۷۱۷	۲۲۳۴۳۳۹۶
۲	بافق		۶۷۱۷۸۵۱	۸۳۹۷۳۱۴	۱۰۴۹۶۶۴۳	۱۳۱۲۰۸۰۳	۱۶۴۰۱۰۰۴
۳	تفت		۴۵۲۲۰۷۶	۵۶۵۲۵۹۶	۷۰۶۵۷۴۴	۸۸۳۲۱۸۱	۱۱۰۴۰۲۲۵
۴	مهریز		۴۴۰۳۰۳۴	۵۵۰۳۷۹۲	۶۸۷۹۷۴۰	۸۵۹۹۶۷۵	۱۰۷۴۹۵۹۴
۵	میبد		۷۶۹۳۰۱۱	۹۶۱۶۲۶۴	۱۲۰۲۰۳۳۰	۱۵۰۲۵۴۱۳	۱۸۷۸۱۷۶۶
۶	ابرکوه		۶۷۷۸۵۲۳	۸۴۷۳۱۵۳	۱۰۵۹۱۴۴۱	۱۳۲۳۹۳۰۲	۱۶۵۴۹۱۲۷
۷	خاتم		۳۵۲۳۰۵۶	۴۴۰۳۸۲۰	۵۵۰۴۷۷۵	۶۸۸۰۹۶۹	۸۶۰۱۲۱۲
۸	بهباد		۳۱۷۶۵۵۴	۳۹۷۰۶۹۲	۴۹۶۳۳۶۵	۶۲۰۴۲۰۷	۷۷۵۵۲۵۸
۹	صدوق		۲۶۷۸۹۴۶	۳۳۴۸۶۸۳	۴۱۸۵۸۵۴	۵۲۳۲۳۱۷	۶۵۴۰۳۹۶
۱۰	طبس		۹۵۸۸۸۱۰	۱۱۹۸۶۰۱۳	۱۴۹۸۲۵۱۶	۱۸۷۲۸۱۴۵	۲۳۴۱۰۱۸۰
۱۱	یزد		۵۵۶۶۵۱۶۱	۶۹۵۸۱۴۵۰	۸۶۹۷۶۸۱۲	۱۰۸۷۲۱۰۱۵	۱۳۵۹۰۱۲۷۰
جمع			۱۱۳۸۹۸۸۷۶	۱۴۲۳۷۳۵۹۵	۱۷۷۹۶۶۹۹۴	۲۲۲۴۵۸۷۴۳	۲۷۸۰۷۳۴۲۸

برنامه جذب نیروهای افتخاری طی پنجساله ۱۳۹۰-۱۳۹۴
(جدول شماره هفت)

ردیف	سال نام شهرستان	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴
۱	اردکان	۳۱۴	۶۲۸	۹۴۳	۱۲۵۷	۱۵۷۱
۲	بافق	۱۶۵	۳۲۹	۴۹۴	۶۵۹	۸۲۳
۳	تفت	۱۷۷	۳۵۵	۵۳۲	۷۱۰	۸۸۷
۴	مهریز	۱۷۶	۳۵۱	۵۲۷	۷۰۲	۸۷۸
۵	میبد	۳۳۶	۶۷۲	۱۰۰۸	۱۳۴۴	۱۶۷۹
۶	ابركوه	۱۸۰	۳۵۹	۵۳۹	۷۱۸	۸۹۸
۷	خاتم	۱۳۷	۲۷۴	۴۱۱	۵۴۸	۶۸۶
۸	بهباد	۶۷	۱۳۴	۲۰۱	۲۶۷	۳۳۴
۹	صدوق	۱۲۴	۲۴۸	۳۷۲	۴۹۶	۶۲۰
۱۰	طبس	۲۸۱	۵۶۳	۸۴۴	۱۱۲۶	۱۴۰۷
۱۱	یزد	۲۳۸۰	۴۷۶۱	۷۱۴۱	۹۵۲۲	۱۱۹۰۲
جمع		۴۳۳۷	۸۶۷۴	۱۳۰۱۱	۱۷۳۴۸	۲۱۶۸۵

برنامه ارائه آموزشهای فنی و حرفه ای طی پنجساله ۱۳۹۰-۱۳۹۴
(جدول شماره هشت)

ردیف	سال نام شهرستان	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴
۱	اردکان	۲۵	۲۳	۱۹	۱۵	۱۳
۲	بافق	۷	۷	۶	۴	۴
۳	تفت	۱۹	۱۷	۱۵	۱۲	۱۰
۴	مهریز	۲۷	۲۴	۲۰	۱۶	۱۳
۵	میبد	۱۸	۱۷	۱۴	۱۱	۹
۶	ابركوه	۱۸	۱۶	۱۳	۱۱	۹
۷	خاتم	۴۱	۳۷	۳۱	۲۵	۲۱
۸	بهباد	۱۶	۱۴	۱۲	۱۰	۸
۹	صدوق	۱۸	۱۷	۱۴	۱۱	۹
۱۰	طبس	۱۲	۱۱	۹	۷	۶
۱۱	یزد	۸۹	۸۰	۶۷	۵۳	۴۵
جمع		۲۹۰	۲۶۳	۲۰	۱۷۵	۱۴۷

برنامه آموزش کار با رایانه (ویژه دانش آموزان) پنجساله ۱۳۹۰-۱۳۹۴
(جدول شماره نه)

ردیف	سال نام شهرستان	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴
۱	اردکان	۴۹	۴۴	۳۷	۳۰	۲۵
۲	بافق	۲۷	۲۴	۲۰	۱۶	۱۴
۳	تفت	۴۲	۳۸	۳۲	۲۶	۲۲
۴	مهریز	۷۳	۶۵	۵۴	۴۴	۳۶
۵	میبد	۴۳	۳۸	۳۲	۲۶	۲۱
۶	ابركوه	۴۶	۴۱	۳۴	۲۷	۲۳
۷	خاتم	۸۶	۸۷	۶۵	۵۲	۴۳
۸	بهباد	۳۷	۳۳	۲۷	۲۲	۱۸
۹	صدوق	۳۸	۳۴	۲۹	۲۳	۱۹
۱۰	طبس	۱۲۶	۱۱۳	۹۴	۷۶	۶۳
۱۱	یزد	۲۷۴	۲۴۸	۲۰۶	۱۶۵	۱۳۷
جمع		۸۴۲	۷۵۷	۶۳۱	۵۰۵	۴۲۱

منابع :

- (۱) اندازه گیری فقر و شناسایی ویژگی های خانوارهای زیر خط فقر، حاجعلیفر، حسن، مرکز اسناد علمی ایران
- (۲) سازماندهی و روش های اجرای طرح محو فقر از کشور جمهوری اسلامی ایران، زمانی، هوشنگ، مرکز اسناد علمی ایران
- (۳) چارچوب نظری شیوه های فقر زدایی در ایران اسلامی، بنیانیان، حسن، مرکز اسناد علمی ایران
- (۴) فقر و راههای مبارزه با آن، رشیدی، علی، مرکز اسناد علمی ایران
- (۵) اشتغال و فقر زدایی، فاضلی، حسن، مرکز اسناد علمی ایران
- (۶) فقر و تاثیر آن در افزایش انحرافات اجتماعی از دیدگاه جامعه شناسی اسلامی، کارشناس، مجید، مرکز اسناد علمی ایران
- (۷) نقش تامین اجرایی در فقر زدایی، کرباسیان، مهدی، مرکز اسناد علمی ایران
- (۸) مددکاری اجتماعی روستایی راهبردی نو جهت آسیب شناسی پدیده فقر و محو آن، ماهر، فرهاد، مرکز اسناد علمی ایران
- (۹) سیاست های حمایتی و راههای مقابله با فقر روستایی، زاهدی عقبری، ابراهیم، مرکز اسناد علمی ایران
- (۱۰) خانوارهای روستایی تحت سرپرستی زنان نماد فقر و آسیب پذیری، زاهدی مازندرانی، محمد جواد، مرکز اسناد علمی ایران
- (۱۱) نگرشی بر جایگاه روستا و روستائیان در برنامه های فقر زدایی، رحیمی سوره، صمد، سید حسن رضوی، مرکز اسناد علمی ایران
- (۱۲) فقر، خط فقر و کاهش فقر، پژویان، جمشید، مرکز اسناد علمی ایران
- (۱۳) بررسی تطبیقی تحلیلی از نظریه فقرزدایی اسلامی و نظریه های فقر زدایی انگولوساکسون، خرمی، فرهاد، مرکز اسناد علمی ایران
- (۱۴) تابع رفاه اجتماعی و فقر زدایی، رضایی، محسن، مرکز اسناد علمی ایران
- (۱۵) بر شمردن عوامل ایجاد فقر و تعیین سهم هر کدام، ادیبی سده، مهدی، مرکز اسناد علمی ایران

۱۶) نیازهای اساسی بشر دیدگاهی ناب در توسعه و فقر زدایی، شادپور، کامل، مرکز اسناد علمی

ایران

۱۷) حمایت مسکن برای گروههای فقیر، پژوهیان، جمشید، مرکز اسناد علمی ایران

۱۸) الگوی مسکن برای اقشار نیازمند و نحوه تامین آن، مدنی، هو شنگ، مرکز اسناد علمی ایران

۱۹) چارچوب و محورهای کل لایحه قانونی محو فقر از جمهوری اسلامی ایران، عسکری آزاد،

محمود، مرکز اسناد علمی ایران

۲۰) ریشه های فقر و راهکارهای فقر زدایی، مهرآفرین، مرکز تحقیقات علوم اسلامی

۲۱) چگونه می توانیم به فقرا کمک کنیم، مرکز تحقیقات علوم اسلامی

۲۲) گسترش برنامه کاهش فقر، فرصت- قدرت - ایمنی، مرکز تحقیقات علوم اسلامی

۲۳) اشتغال، فقر و توسعه، مرکز تحقیقات علوم اسلامی

۲۴) <http://www.krcom.blogfa.com/post-308.aspx>